

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

איך מתכוננים
לשנה החדשה?
עמ' 5

בתפלה שחבר הרה"ח ר' יצחק ברייטער הי"ד לראש השנה הוא כותב על הפסוק "אל נקמות הוי' אל נקמות הופיע" ש"על ידי הנקמה אתה מאיר אור חדש". תכלית דיני התורה אינה נקמה, אלא גילוי אור חדש. נלמד מדבריו ש"תכלה שנה וקללותיה" היינו בטול הדינים של השנה החולפת על ידי נקמה בשונאי ישראל ועל ידי זה גופא "תחל שנה וברכותיה" בגילוי אור חדש. הנקמה העיקרית המביאה לידי גילוי אור חדש היא בימי הנחמה שבסיום השנה, המכינים לשנה הבאה.

[מתוך השיעור "מרשית השנה"]

נצבים-וילך תשפ"ד

נצבים וילר ה'תשפ"ד

26 **הסיפור החסידי**
עיניים להם ולא יראו
רבי נתן אדלר

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
יראת העונש, תיקון לרשעים
וחשבון נפש

29 **פאָזן און אַלגעמיינע
יציבות קהלכת**
רַזִי יִסְפָּר לָנוּ מִפֶּה יֵשׁ לֵה' מִסְפִּיק
וְלָמָּה הוּא קִשְׁתוֹקֵק

04 **גילוי דעת**
המלחמה בלבנון

05 **צדקה ומרפא – מכינים שנה חדשה**
מכתב הרב
לחברים, השותפים והתלמידים

06 **"מרשית השנה"**
האור החדש בתורה בראש השנה
התקדמות התורה החדשה מדין לחסד

14 **התנאה לפניו**
לימוד והנהגה בישיבה חסידית
שילוב נגלה וחסידות
ועיון בדיני "מצוה מן המובחר" ברמב"ם

24 **בגדי אמת ושלום**
אהבת שלום
תורת אמת בדרכי שלום

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
להצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

בברכה
נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
"בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראינו היקרים. לפניכם גליון נפלאות אחרון לשנת תשפ"ד לשבת **נצבים זילך**, מלא בכל טוב, עם **ניחוחות של שנה חדשה** ועם הפתעה משמחת [עליה תוכלו לקרוא **כאן למטה**].
מה בגליון?

לפני שצוללים לחלק השיעורים, תוכלו לקרוא **גילוי דעת** של הרב על **המלחמה בלבנון** ועל תוצאותיה הראויות. מיד לאחר מכן, הרב רוצה לשתף אותנו - **איך להתכונן לשנה החדשה?** - במכתב לחברים ולתלמידים.

בחלקו הראשון של הגליון **שני שיעורים טריים** משבת כ"תבוא בכפר חב"ד שיש ביניהם קשרים פנימיים הדוקים: **שיעור על האור של התורה החדשה** שיורדת בכל שנה ושיעור על **לימוד והנהגה בישיבה חסידית** משולב עם עיון בסוגיה **ברמב"ם היומי**.

בשיעור הראשון - **"מרשית השנה"** - פורש הרב **ביאור מופלא** על **האור החדש** שלא היה מעולם **שמאיר בכל שנה** (כמוסבר באגרת הקדש בתניא). בכל שנה מתגלה ממד חדש של **"תורה אור"**, שעושה עוד **צעד לקראת תורתו של משיח**, תורה דעתיק יומין בה **הכל ימין וחסד**. השיעור גם דן **כיצד יש גזירות חדשות בעולם**, ובדרך להתמודד עמן **ולהמתיק אותן**. שיעור יסוד על **חידושה של תורת החסידות**, מלאת החסד וההמתקה, **בדרך לגאולה האמתית והשלמה**. **אל תפספסו את ההכנה לשנה החדשה!**

השיעור השני - **התנאה לפניו** - הוא שיעור **רמב"ם**, המוגש הפעם בניחוח חדש. מתוך התבוננות **בחידוש של הישיבה החסידית**, **תומכי תמימים**, הוא מגיע לעסוק במקום של **מדת חסידות והידורי מצוה במסגרת ההלכה**, ומלמד אותנו **איך להתנאות לפני ה'** בקיום המצוות עד שהוא **'יתאהב'** ביפי המיוחד שלנו.

שמו לב **לחזרתו של המדור האהוב 'אהבת שלום'** וכן למדור **מענות ותשובות** שכולל **מענות הנוגעים לזמן** - יראת העונש, תיקון הרשעים וחשבון נפש.
והעיקר, **להפתעה שהבטחנו...**

בע"ה במוצאי שבת יתקיים **שידור חי של שיעור הכנה לסליחות** בשעה 23:45.

ניתן לצפות בשיעור **בקישור הקבוע שלנו** - /שידור-חי/pnimi.org

- **בשידור חי באתר קול הלשון** - bit.ly/kol_ge-live - או **בקול הלשון בטלפון**

שבת שלום ומבורך, המערכת

במספר 073-3718719

סדר הלימוד לשבוע פרשת האזינו הבעל"ט:

נ"ך יומי - משלי פרקים יא"ז; **משנה** - בבא קמא פרק ג.

גילוי דעת

המלחמה בצפון היא מלחמת מצוה "לעזרת ישראל מיד צר". יש להכות באויב בכל הכח, "הבא להרגך השכם להורגו", במטרה להרוג את כל חברי ארגוני המחבלים ובמיוחד את ראשיהם. אין לעכב פעולה צבאית בשל מציאות אוכלוסיה המהווה מחסה למחבלים (ויש לברך על השינוי לטובה בדברי ראשי המדינה בסוגיה זו).

הלבנון הוא חלק מארץ ישראל השייכת לעם ישראל, מתנת ה' ככתוב בתורה, "אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְכָּנוֹן עַד הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר פְּרַת". בדורנו, הקב"ה נותן לנו את היכולת לקבל את המתנה מחדש, לכבוש וליישב את הארץ. היום ברור כי הגיע הזמן לכבוש גם את חבלי הלבנון, רק כך ניתן להסיר את האיום ולהביא שלום אמת לארץ כולה. לאחר כיבוש וגירוש האוכלוסיה העוינת, יש להקים התיישבות יהודית ובכך להשלים את הנצחון.

יישר כוחם של חיילי צבאות ישראל הנלחמים למען עם ישראל. הקב"ה יתן בהם רוח גבורה וישמור אותם מכל צרה ואיב. ויהי רצון שתתקיים בנו במהרה הבטחת הקב"ה בתורה "וְהִבִּיאָה ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וְיִרְשֶׁתָּהּ וְהִיטַבְךָ וְהִרְבָּה מֵאֲבֹתֶיךָ... וְנָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל הָאֲלוֹת הָאֵלֶּה עַל אֹיְבֶיךָ וְעַל שְׂנְאֵיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ".

בעזרת ה' יחד ננצח, ונזכה לשנה טובה ומתוקה בארץ ישראל השלמה, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

הרב יצחק גינזבורג

צְדָקָה וּמְרִפָּא מְכִינִים שְׁנַה חֲדָשָׁה

לכל החברים, השותפים והתלמידים היקרים,
עברה עלינו שנה לא פשוטה, בכלל ובפרט, ואנחנו נושאים עינים לקראת שנה חדשה
- "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה".
עסקנו השנה הרבה בענייני רפואה. ברוך ה', הפעילות לא שבתה - המשיכו להתפרסם
שיעורים כסדרם בחוברות נפלאות, התקדמה העבודה על הספרים ועל הניגונים וכו' - אך
אנחנו נושאים עינים לרפואה שלמה ובעקבותיה הגברת הפעילות פי כמה וכמה, לרפואת
עם ישראל כולו משרבו, בעזרת ה'.

רפואה שלמה רומזת גם למילוי שלמות המלה רפואה. והנה, חלק המילוי של רפואה
- **ריש פא וו אלף הא** - עולה בגימטריא 428, סוד השם הקדוש **חתך**, הרמוז בסופי
התיבות "פותח את ידיך" (וכן עולה המלה הבאה, "**ומשביע**"), והוא השם הקדוש של
הפרנסה, בו ה' "**חותך** חיים לכל חי". חלק מברכת הרפואה השלמה הוא ברכת הפרנסה
והשובע (כמאמר חז"ל "דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב, דכתיב 'פותח את ירך
ומשביע לכל חי רצון'"), כאשר ההרחבה עצמה תורמת לרפואה ומחזקת את הבריאות
והיכולת לפעול (ובסך הכל עולה **רפואה** במילוי 720, פעמים **חסד**, המשכת **חסד** בכל
עשרת כוחות הנפש).

**כאשר אנו מתכוננים לשנה חדשה עלינו לפתוח צינורות שפע חדשים, והכלי לכך
הוא התחייבות לצדקה ביד רחבה - "שמש צדקה ומרפא". הוראות הקבע שלכם
פותחות עבורכם צינורות ברכה של פרנסה טובה וכל המצטרך ומאפשרות לנו להכין
שנה חדשה עמוסת פעילות בריאה ומבורכת.**

מי שעוד לא שותף למעגל בעלי הוראות הקבע - מוזמן להצטרף.
מי שזוכה כבר להיות שותף - מוזמן להמשיך ולהגדיל את הוראת הקבע.
ובעזרת ה' נזכה כולנו לשנה טובה ומתוקה, שנה של ישועת הכלל והפרט, מלאה
בברכת ה', בה יתקיים בנו "**אֶרְפָּא מְשׁוּבְתָם אֱהָבִם נְדָבָה כִּי שָׁב אִפִּי מִמְנוּ**".

052-4295164

boazy4@gmail.com

bit.ly/donate-ge2

דרכים לתרומה:

”מרשית השנה”

קיצור מהלך השיעור

לקראת ראש השנה מתכוננים ל”תכלה שנה וקללותיה” ו”תחל שנה וברכותיה” – האור של השנה שעברה מסתלק ומתכוננים לגילוי **האור החדש**, שלא היה מעולם, של השנה הבאה עלינו לטובה. האור החדש הוא בעצם גילוי חדש של ”תורה אור”, תוך שאיפה ל”תורה חדשה מאתי תצא” של **מלך המשיח**, כשבכל שנה ובכל דור מתקדמת התורה **צעד נוסף מצד הדין והגבורה לכיוון האהבה והחסד**, עד שנזכה ל”תורה דעתיקא” שכולה ימין. התבוננות מתוקה לקראת ראש השנה.

אור חדש בכל שנה

חדש ומהודש שלא היה מאיר עדיין מעולם לארץ העליונה כי אור כל שנה ושנה מסתלק לשרשו בכל ערב ראש השנה כשהחדש מתכסה בו ואחר כך על ידי תקיעת שופר והתפלות נמשך אור חדש עליון מבחינה עליונה יותר... והארה והמשכה זו אף שהיא תמידית אף על פי כן אינה בבחינה ומדרגה אחת לבדה מימי עולם אלא שבכל שנה ושנה הוא אור חדש עליון כי האור שנתחדש והאיר בר”ה זה הוא מסתלק בער”ה הבאה לשרשו.

תהליך זה מסביר גם את הכתיב החסר בפסוק, **”דשית”** (הרומז גם לר”ה בחדש **תשרי**):
וזהו שכתוב מרשית השנה ועד אחרית שנה לבדה ולכן כתיב מרשית חסר א’ רומז על הסתלקות האור שמסתלק כליל ר”ה עד אחר התקיעות שיורד

למדנו בתניא^א בימים האחרונים קטע שהוא הכנה לקראת ראש השנה. על הפסוק **”אָרְךָ אֶשֶׁר הוּא’ אֱלֹהֶיךָ דְרִשׁ אֹתָהּ תְּמִיד עֵינֵי הוּא’ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה”**^ב שואל אדמו”ר הזקן – **”אינו מובן לכאורה שהרי באחרית שנה זו מתחלת שנה שניה ואם כן הוה ליה למימר לעולם ועד”**. הוא מסביר שאי אפשר לומר שדרישת ה’ ועיניו בארץ תמיד, ברצף, משום שבכל תחלת שנה מאיר אור חדש שלא היה מעולם והוא מסתלק בסיום השנה:

ובכל שנה ושנה יורד ומאיר מחכמה עילאה אור

נרשם (מהזכרון) ע”י איתיאל גלעד. לא מוגה. שבת כי תבוא תשפ”ד – כפ”ח.
א תניא אגה”ק יד – שיעור התניא היומי של יב”ג אלול בשנה מעוברת (טו”ט אלול בשנה פשוטה).

ב דברים יא, יב.

ג בעל הטורים עה”פ.

— בכל שנה מתגלה אור חדש של תורה בעולם, גילוי של "תורה חדשה" (הבא מחכמה עילאה, "אורייתא מחכמה נפקת"^ט). על תורתו של מלך המשיח כתוב "תורה חדשה מאתי תצא", ממילא כל אור חדש של תורה הוא גילוי חדש של תורתו של משיח וגילוי חדש של משיח עצמו (המתאחד עם תורתו, על דרך "ישראל ואורייתא כולא חד"^ט). כמו שהתורה מתחדשת, גם המשיח מתחדש כל שנה. חלק מהחברים היו השבוע בקרקוב, בציון של האלמוני ליד ציונו של המגלה עמוקות, שהסברנו לאחרונה בנפלאות^כ שהוא המשיח — הוא היה המשיח בדורו, אבל בכל דור יש משיח חדש עם תורה חדשה.

התחדשות התורה – מדין לחסד

איך נבין מהו האור החדש של התורה בכל שנה? צריך לדעת לאיפה שואפים, מה התכלית של ה"תורה חדשה" בסופו של דבר, כדי להבין לאיזה כיוון עושים צעד נוסף כל שנה. בסופו של דבר, ה"תורה חדשה" שתתגלה בעולם היא "תורה דעתיקא"^כ, תורה שנמשכת מעתיק יומין, עליו נאמר "לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא"^כ. האור החדש של התורה שמאיר בכל שנה הוא תורה שמתקדמת יותר לכיוון "תורת חסד"^כ שכולה ימין-חסד, בלי שמאל-גבורה

ס, א), כפי שמסביר אדמו"ר הזקן: "ולכן נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבודה שהיא רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה" (תניא פ"ד).

ט זחר ח"ב קכא, א.

י ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

יא ראה זח"ג עג, א.

יב מדור הסיפור החסידי נפלאות עקב תשפ"ד.

יג לקומ"א מט, ז.

יד זחר ח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א; ע"ח ש"ט (שבה"כ) פ"ז; ש"ב (עתיק) פ"ב.

טו משלי לא, כו. ביטוי זה נאמר על "אשת חיל מי ימצא" (שם פסוק י), שהיא "אשת חיל עטרת בעלה" (שם יב, ד), סוד רות המואביה – הגיורת שהיא "אמה של מלכות" (ב"ב צא, ב ועוד), אם המשיח – האשה היחידה בתנ"ך שנקראת

אור חדש עליון יותר שלא היה מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה והוא מתלבש ומסתתר בארץ החיים שלמעלה ושלמטה להחיות את כל העולמות כל משך שנה זו אך גילוי מההסתר הזה תלוי במעשה התחתונים וזכותם ותשובתם בעשיית וד"ל.

האור החדש, הנמשך בתקיעת שופר, הוא ה"א הנכנסת וממלאת את "רשיית השנה" (שהיא "רשה בתחלתה"^כ) והופכת אותה ל"ראשית" (כשם שה"א הופכת גולה ל-גאולה^כ). כפי שמסיים אדמו"ר הזקן, גילוי האור החדש, כך שיאיר ויחיה את המציאות כולה, תלוי בעבודת התשובה שלנו בעשרת ימי תשובה.

תורה חדשה

קוראים את דברי ספר התניא כל שנה, כבר הרבה שנים ב"ה, אבל אפשר להגיד שרק השנה 'נפל לי האסימון' בהסבר הכוונה שלו:

מהו האור החדש ש"יורד ומאיר מחכמה עילאה"^כ כל שנה? אור בכלל הוא "תורה אור"^כ

ד ר"ה טז, ב.

ה שיחת פרשת אחרי מות יקדשים ופרשת אמור תנש"א. מבואר באריכות במאמר "מגולה לגאולה" בספר **מודעות טבעית**.

ו וראה סידור עם דא"ח, בבאיור כוננת התקיעות לפי הבעל שם טוב, שסוד הקול הפשוט של התקיעה (המבטא "קלא פנימאה דלא אשתמע") הוא סוד ה"א שלפני כב אתון דאורייתא (סוד "לפני אחד מה אתה סופר", "חד ולא בחושבן"), שגם הוא יתגלה וישמע – היינו גילוי אור חדש שלא התגלה מעולם – והוא הוא סוד ה"א שנכנסת ל"רשיית" והופכת אותה ל"ראשית" ("ראשית חכמה", שהיא ראשית הגילוי).

ז בפל"ה בתניא (בהגהה) מביא אדמו"ר הזקן בשם רבו, הרב המגיד, ש"אחד האמת" שורה ומתלבש בחכמה עילאה דווקא (שבעבודה היינו בטול במציאות, פנימיות החכמה). "אחד" נוטריקון "אור חדש", והיינו שבכל שנה יש גילוי נעלה יותר של אחדות פשוטה (הרחמז גופא לרבו של המגיד, "אחד האמת" בגימטריא בעל שם טוב, כמבואר במ"א). הדגש על שרש האור החדש בחכמה עילאה, ראשית קו הימין, רומז גם למבואר לקמן בפנים שזהו אור של חסד (וכן ידוע שחסד ע"ה עולה חכמה) – "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג) מכח "כלם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד). ורמז בלשון הזהב של אדמו"ר הזקן: "יורד ומאיר מחכמה עילאה אור חדש" עולה שלמות של 1225 – לה ברבוע, מט במשולש, "זה שמי לעולם זה זכרי לדר דר" (שמות ג, טו), וד"ל.

ח משלי ו, כג. הביטוי "יורד [ומאיר]" רומז לעוד דימוי של התורה, "אין מים אלא תורה" (ב"ק יז, א; זחר ח"ב

כשלוּמדים תורה

יש הרבה גבורות,
הרבה דינים,
הרבה תוכחות,
הרבה עונשים
- וצריך כל פעם
להתקדם ליותר
המתקה

(כשהשמאל-הגבורה היינו התגברות החסדים¹⁰).

כשלוּמדים תורה יש הרבה גבורות, הרבה דינים, הרבה תוכחות, הרבה עונשים – וצריך כל פעם להתקדם ליותר המתקה. לדוגמה: לומדים כעת בישיבות שלנו את מסכת כתובות (כפי הסדר

בישיבות חב"ד). היא מתחילה בכך ש"בתולה נשאת ליום הרביעי". למה? החתן מגיע לחופה עם הרבה נכונות לכעוס, עם 'חוש' בקפידא –

יש לו חשש שמא הכלה זנתה תחתיו, ואם כן הוא צריך מיד להשכים לבית דין, לפני שהוא יתפייס חס וחלילה, כדי לטעון בבית דין ולאסור אותה עליו. נכון שזה יציל אותו מאיסור כל החיים, אבל על זה חתן צריך לחשוב? להגיע לחופה עם מטען של כעס בכח (בפוטנציאל)? ברור

שהחשש של זנות הוא מיעוט רחוק¹¹, ולמה החתן צריך לחשוב עליו בכלל ולהיות נכון לכעוס? עם המחשבות האלה הוא צריך להגיע לחתונה?!

אפשר להבין שהחתן הוא כהן¹², שאשתו נאסרת עליו גם באונס¹³, והדין של "בתולה

נשאת" רומז גם לכהן גדול שנאמר בו "והוא אשה בבתוליה יקח"¹⁴ – ככל שמישהו מיוחס יותר יש לו יותר חששות, יותר קפידא¹⁵, ומכאן אפשר להבין שלא כדאי להיות כל כך מיוחס... בכל אופן, זו דוגמה לדין במשנה ובגמרא, שעם הדורות הוא יורד. היום, ברוך ה', עושים את הקידושין תחת החופה¹⁶, סמוך לנישואין, וממילא בפשטות כמעט אין חשש של זנות באירוסין (תוספות מדברים על חשש בשבע ברכות¹⁷, אבל זה ודאי מוריד את החשש ממיעוט קטן למיעוט אפסי כמעט). אין היום גם מציאות של כהנים מיוחסים, ובודאי לא של כהן גדול (וכאשר יבוא המשיח, וכל יהודי יהיה במדרגת כהן גדול הנכנס לקדש הקדשים¹⁸, תהיה הכהונה כולה חסד גמור, ללא שמץ דין). המחשבה של החתן היום היא לא על חשש הזנות, טענת הבתולים ועל ההשכמה לבית דין וכו' – מחשבות של כעס אפשרי – אלא מחשבה איך בונים בית באהבה.

"תכלה שנה וקללותיה"

עוד דוגמה היא מיתת בית דין: בתורה יש הרבה דיני מיתה, אבל חז"ל אומרים¹⁹ שסנהדרין שהורגת אחת לשבע שנים – ויש אומרים אחת לשבעים שנה – נקראת "קטלנית" (ומשלב

כ ויקרא כא, יג.

כא ולכן כתוב שהכהנים נוטים להיות קפדנים (ראה שבת קמט, ב וקידושין ע, ב – עפ"י הושע ד, ד – וכן ב"ב קס, ב). רמז: כעס עולה ב"פ כהן, סוד שני הכהנים בהם נאמר בברכת כהנים "אמור להם" (במדבר ו, כג), לשנים דווקא (סוטה לח, א), כאשר בברכת העם באהבה הופכים את הקללה לברכה – "וַיְהִי הוּא' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ פִּי אֱהַבְךָ הוּא' אֱלֹהֵיךָ" (דברים כג, ו).
כב ר"ן על הרי"ף כתובות א, ב ד"ה "ולפיכך".

כג כתובות ב, א תוד"ה "שאם היה לו טענת כו".

כד אז יתקיים בנו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים [גדולים] וגוי קדוש [הנכנס לקדש הקדשים, רוקד עם השכינה הקדושה, 'משמח חתן עם הכלה']" (שמות יט, ו – וראה שם כבעל הטורים) – ראה גם תורת מנחם תנש"א ח"א עמ' 177.

כה מכות יא, א.

ככל שמישהו

מיוחס יותר יש לו
יותר חששות, יותר
קפידא, ומכאן
אפשר להבין שלא
כדאי להיות כל כך
מיוחס...

בפירוש "אשת חיל" (רות ג, יא), שה"תורה חדשה" שלה נתגלתה לבעז, שדרש (בקו המעבר משמאל לימין) "מואבי ולא מואביה" (יבמות עז, א), וד"ל.

טז ראה פלה"ר יתרו עמ' רכט (וסה"מ תרנ"א עמ' קיב); מגיד מראשית אחרית, קיצורים וביאורים למאמר ד"ה "הרכבת אנוש לראשנו" אות יב.

יז ראה גטין יז, ב (ושם בתוד"ה "זנות לא שכיחא"); יבמות לה, א; ובכ"מ.

יח כתובות ט, א.

יט יבמות נו, ב. שו"ע אבה"ע ו, י.

ר' יצחק ברייטער הי"ד לראש השנה^{לב} הוא כותב (באידיש) על הפסוק "אל נקמות הוי' אל נקמות הופיע"^{לג} (עליו דרשו חז"ל "גדולה נקמה שנתנה בין שתי אותיות"^{לד}) ש"על ידי הנקמה אתה מאיר אור חדש". הוא מתכוון לכך שתכלית דיני התורה אינה נקמה, אלא גילוי אור חדש, אך נלמד מדבריו ש"תכלה שנה וקללותיה" היינו בטול הדינים של השנה החולפת על ידי נקמה בשונאי ישראל ועל ידי זה גופא "תחל שנה וברכותיה" בגילוי אור חדש (וכחותם שירת האזינו – שצריכה להיות שגורה בפי כל, כסגולה לכל מילי דמיטב^{לה} – "הַרְיֵנו גוֹיִם עִמּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיו יָקוּם וְנָקָם יֵשֵׁב לְעֵרְיו וְכַפָּר אֲדַמְתּוּ עִמּוֹ"^{לו}). לפי זה, הנקמה העיקרית המביאה לידי גילוי אור חדש היא בימי הנחמה^{לז} שבסיום השנה, המכנינים לשנה הבאה, ימי ז' דנחמתא (סוד "אור שבעת הימים"), וד"ל.

לגלות את החסד בפועל

אפשר לשאול: אם בכל שנה יורד לעולם אור חדש של חסד, איך יכול להיות שלא רואים שבכל

לב נדפסת בראש חלק התפלות בספרו "חלוקי הנחל".
לג תהלים צד, א.
לד סנהדרין צב, א (ועיי"ש שהוא על דרך "אל דעות הוי" – "אל הוי' ויאר לנו [באור חדש]").
לה ראה ספר הזכרונות פכ"ט (בשם המהר"ל) ושיתח כ"ז סיון תש"ד ס"ו (בשם הרב המגיד), ולקמן הערה מא.
לו דברים לב, מג.
לז השרשים נקם נחם עולים רפח – סוד בירור רפח ניצוצי אור, שעל ידי העלאתם תיקונם נמשך אור חדש בשנה הבאה.

**האור של השנה
הקודמת, יחסית
לאור החדש
שצריך להתגלות,
הוא אור של ארוה,
הברקה של קללה
– האור הזה צריך
להסתלק לשרשו,
לא לחזור יותר,
ובמקומו מאיר אור
חדש שכולו ימין
וחסד**

**"תכלה שנה
וקללותיה" היינו
בטול הדינים של
השנה החולפת
על ידי נקמה
בשונאי ישראל
ועל ידי זה גופא
"תחל שנה
וברכותיה" בגילוי
אור חדש**

מסוים בית דין אינם הורגים כלל^{כא}). זו הוכחה שגם בנגלה דאורייתא המגמה היא להפחית את הדינים ולהגביר את החסדים, וכמובן שזו המגמה של גילוי האור החדש של פנימיות התורה. חז"ל אומרים שקוראים את התוכחה של פרשת כי תבוא (בגימטריא **תוכחה**) לפני ראש השנה כדי לקיים "תכלה שנה וקללותיה"^{כב} ולהכנס ל"תחל שנה וברכותיה". קראנו היום בפרשה גם **יא** ארורים וגם **צח** קללות. כתוב ש"ארוה" הוא לשון אור^{כג} ושגם בקללה יש מובן של אור מבריק^{כד}, כמו "נחשת קלל" (לפעמים מסבירים^{כה} שקללה היא לשון קול, ביחס לאור וגילוי של ברכה, אבל כתוב שיש גם בקללה מובן של אור). אפשר להסביר שהאור של השנה הקודמת, יחסית לאור החדש שצריך להתגלות, הוא אור של ארוה, הברקה של קללה – האור הזה צריך להסתלק לשרשו, לא לחזור יותר, ובמקומו מאיר אור חדש שכולו ימין וחסד. באור החדש גם הקללות והתוכחות

מקבלות פירוש חדש וממותק, פירוש של ברכה, כדרך פנימיות התורה בכלל והחסידות בפרט^{כה}. ויש להוסיף עוד: בתפלה שחבר הרה"ח

כו עבודה זרה ח, ב; סוטה מז, ב.
כז מגילה לא, ב.
כח באר מים חיים בראשית אות ד.
כט ראה אה"ת דברים ח"ב עמ' תתקפא; תרגומא (ברלין, תרצ"ב) תרצ"ח) שמות כא, טו.
ל ראה מאמרי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש עם הערות וביאורים (גל עיני) עמ' לב.
לא לקו"ת בחקתי ד"ה "בשברי לכם" (פ"א) ובכ"ד. ראה גם לוח "היום יום" י"ז אלול.

אם היינו מפנימים את האור החדש, מתחברים ל"תורה חדשה" שכולה חסד, באמת כל החסד היה מתגלה במציאות. הבעיה היא אצלנו, כשאנחנו לא מתחברים לאור החדש, לתפיסה של החסד, ואז יתכנו דינים במציאות, ר"ל

הדורות כל המציאות נעשית רק יותר טובה וממותקת בגלוי? איך יתכן שיש סיפורי צדיקים שראו בראש השנה שיש גזרה שמרחפת על עם ישראל^ל, דין שצריך להמתיק? איך יתכן שיש שנים עם הרבה דינים, דינים שלא היו קודם בעולם, כמו השואה הנוראה וכיו"ב?

הסבר אפשרי אחד הוא שצריך להתחבר לאור החדש שיורד כמו שצריך. אם היינו מפנימים את האור החדש, מתחברים ל"תורה חדשה" שכולה

חסד, באמת כל החסד היה מתגלה במציאות. הבעיה היא אצלנו, כשאנחנו לא מתחברים

לאור החדש, לתפיסה של החסד, ואז יתכנו דינים במציאות, ר"ל. על כך כתוב בסוף אגרת הקדש שהאור נמשך מלמעלה, אבל הוא נסתה והגילוי שלו תלוי במעשי התחתונים, בתשובה שלנו – התשובה היא התקדמות אל האור של החסד (וכדלקמן עוד).

עוד תשובה אפשרית, שאנחנו אומרים בקיצור (ובשביל להבין אותה

צריך להרחיב ולהעמיק), היא שיש חילוק בין

הפרט והכללי^ט. ביחס לפרט, התפיסה היא של יותר ויותר חסד, אבל ביחס לכלל יש לפעמים גזרות. הרבי אמר שלא צריך לתת לקב"ה 'תירוצים' ולהסביר את השואה הנוראה^מ, אבל היו גדולי ישראל שנתנו הסברים שונים לשואה, כל אחד לפי דרכו, כשהכלל הגדול, העולה מכל הנביאים, הוא התבוללות בדרכי הגוים – כשעם ישראל מתבולל, מאבד את הזהות שלו, כביכול אין לקב"ה ברירה וצריך גזירה שתזכיר לו את הזהות שלו ותחזיר אותו לעצמו^{מא} (ובאמת הא בהא תליא – בכל פעם העונשים על הפרט יורדים, אבל לאיפה הולכים הדינים אם הם מסתלקים מהפרט? במקרה הטוב הם מתבטלים ונכללים בחסד^{מב}, אבל אם הם לא מתבטלים ומתהפכים לגמרי, אפילו כשהם יורדים לנוקבא דתהומא רבה, הם עלולים להצטבר ולהפוך לגזרה ח"ו, ואין להאריך בהיפך הטוב).

ועוד, הסבה העיקרית לגזרות היא הפגיעה בכלל ישראל, על ידי פירוד בתוך עם ישראל

לט לפי הרמב"ם כאשר זוכים יש השגחה פרטית – על צדיקים וכיו"ב – אך אם לא יש רק השגחה כללית, ומוכן כיצד תתכן גזרה. כדי לתווך את דרך הבעש"ט עם דברי הרמב"ם מוסבר (ראה הוספות לכש"ט – קה"ת מהדורה שלישית – אות קפ) שלמרות שעל הכל יש השגחה פרטית מלאה יש מדרגות בגילוי ההשגחה הפרטית. שוב, כאשר ההשגחה הפרטית מסתרת מתגלה הדבר בצורת גזרה, ר"ל.

מ אג"ק חכ"ג; אגרת ח'תתקסט. נדפסה בלקו"ש חל"ג עמ' 255. ראה שיעור י"א מנחם אב תשע"ג.

מא וראה במאמר "שובה ישראל" של הרה"ח הגאון ר' שימע"לה זעליכובער הי"ד (מאמר ב' בספר נהרי אש) – מאמר מבהיל שהתפרסם ב"ט כסלו תרצ"ט, קודם פרוץ המלחמה והשואה הנוראה, והזהיר מפני העתיד לבוא בשל הריסת הגבול בין ישראל לעמים והתבוללות בדרכיהם. הוא מסביר שהקצף הגדול על עבודה זרה הוא בהיותה דרכי העמים, ולא בשל 'עבירה פרטית' של ע"ז (עם כל חומריתה), ואף שחז"ל בטלו את יצרא דעבודה זרה בפועל, היצר להתבולל בעמים לא התבטל והוא המעורר את הדינים (והוא גם קורא לחזור ללימוד תנ"ך בכלל ושירת האזינו בפרט כדי לזכור את "הקו הישר אשר בו בחר ה'" ש"נשכח לגמרי, ואי אפשר למצוא אותו מבלי השקד גדול על התנ"ך") – עיי"ש באריכות.

מב והיינו כאשר הפרט גופא מחובר לכלל – ואין פירוד (כדלקמן) – שאזי קל בהרבה לתקן את הנשמה האובדת (ולא ידח ממנו נדח"), והיינו יסוד התשובה והגאולה של עם ישראל, כשהכל ממון "לאקמא שכינתא מעפרא".

לח דוגמת הסיפורים על הסבא משפולי – שמשופר עליו במדור 'הסיפור החסידי' בגליון של השבוע (כי תבוא) – שעסק בבטול גזרות מעם ישראל.

נמשך רק "אור חדש" של חסד, אך כאשר אנו בפירוד שבתוכנו מונעים מהאור החדש להתגלות ישנן גזרות, ר"ל. על כן, עיקר העבודה והתשובה שלנו בעשרת ימי תשובה צריך להיות דווקא בענין זה, לבטל את הפירוד בין היהודים ולהגיע לאחדות^{מ"ה} – עד ל"ואהבת לרעך כמוך"^{מ"ו} ממש^{מ"ז}, "כלל גדול בתורה"^{מ"ח} החדשה של מלך המשיח, ההופך את כל הדינים לחסדים גלויים. כשיש אחדות בתוך כנסת ישראל, שלמות ספירת המלכות^{מ"ט}, זוכים "לתקן עולם במלכות שדי"^נ.

להחליף את סדר הקשרים

בעומק, המגמה של הפיכת התורה לתורת חסד, תוך גילוי אור חדש של תורה בכל דור, שייכת ליחס בין עם ישראל והתורה – לחילוף הסדר בתוך ה"תלת קשרין" של ישראל, התורה והקב"ה^{נא}:

שהיהודים מריבין בין עצמם בעודם בגלות ועל אדמת נכר? הלא היה מן הראוי שיחזיקו עצמם יחד ויחזקו זה את זה! רבי יונתן התבייש מדבריו וכשחזר לביתו אמר שזהו היה הקטרוג של המן – מקור כל הגזרות, ר"ל – "ישנו עם אחד [שראו שיהיה אחד, באחדות, אך למעשה הוא] מפוזר ומפורד בין העמים [ולכן לא ראוי שתחול עליו ברכה]" (אסתר ג, ח), שגם כאשר הוא מפוזר בגלות הוא עדיין מפורד, בפירוד הלבבות, וזהו קטרוג גדול על בני ישראל (בית צדיקים יעמוד ח"ב עמ' צב). התיקון הוא כפורים, נצחון ישראל על עמלקי המן, על ידי "משלח" [אותיות חשמל] מנות איש לרעהו" (אסתר ט, כב).

מה שרש פרד רומז ללימוד פשטי-רמז-דרוש, בלי הסוד המשלים את פרדס התורה. בלימוד התורה השלמה מתקיים "את והב בסופה" (במדבר כא, יד), "אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זדים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה" (קידושין ל, ב), והחולקים לשם שמים נשארים מחוברים זה לזה (כאמור על בית הלל ובית שמאי, שהיו מתחתנים זה עם זה), אך ללא לימוד הסוד – האור החדש המתגלה בכל שנה, שמגמתו חיבור והמתקה – עלולות להוצר מחלוקות שאינן לשם שמים, המסתיימות בפירוד כפשוטו.

מו ויקרא יט, יח.

מד ראה לקו"ש ח"ב עמ' 300 (וראה מסילת ישרים פ"א; פרי הארץ מכתב לג; אורח לחיים פרשת ויקרא).

מח בראשית רבה כד, ז.

מט וכנ"ל הערה מד.

נ נוסח "עלינו לשבח".

נא זה ח"ג עג, א.

שיוצר "משלח מדנים בין אחים"^{מ"ג}. כך מבואר בפרק לב בתניא שהשראת השכינה בישראל (בגלוי) היא כאשר עם ישראל הוא "אתר שלים", באחדות גלויה בין הנשמות^{מ"ד}. כלומר, מלמעלה

מג משליו, יט. פסוק זה הוא סיומה של יחידה מובהקת במשלו (שיעור הנ"ך היומי כ"א אלול השתא) המתחילה מפסוק טז:

שֶׁשׁ הָנָה שָׁנָא הוּי וְשָׁבַע תּוֹעֲבַת נִפְשׁוֹ. עֵינַיִם רְמוֹת לְשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדַיִם שֶׁפְּכוֹת דָּם נָקִי. לֵב הָרִשׁ מְחַשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלָיִם מְמַהְרֹת לְרוּץ לְרָעָה. יָפִיחַ כְּזָבִים עַד שֶׁקֶר וּמְשַׁלַּח מְדִינִים בֵּין אֲחָיִם. "שש הנה שנה הווי" הן כנגד שש מדות הלב: "עינים רמות" הן פגם החסד (הראיה-החכמה היא מתנת החסד בס"י), היפך מדת אברהם שנקרא "רם" (בבא בתרא טו, א), שאמר על עצמו "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז); "ידיים שפכות דם נקי" הן פגם הגבורה ("לא תרצח" בעשרת הדברות כנגד הגבורה, וכן שפיכות דמים בשבע מצוות בני נח, וזו מדת עשו הרשע, גבורה דקליפה, שיצא השתלשל מיצחק); בנייה נמצאת "לשון שקר" (סדר הפסוק כאן הוא מימין לשמאל, עינים-לשון-ידיים כנגד חסד-תפארת-גבורה), הפגם במדת "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז, כ) שבתפארת, והלשון עצמה היא התפארת של הפה (כתר המלכות – "מלכות פה", הדבור בכלל – יוצא מאחורי תפארת ז"א); "לב הרש מחשבות און" ו"רגלים ממחרות לרוץ לרעה" (שבאותו פסוק) הם פגם הנצח וההוד, הכליות (היועצות כאן עצות רעות, "מחשבות און") והרגלים (הממחרות לרוץ לרעה), הפרקים העליונים והפרקים התחתונים של הנצח וההוד (כאשר פעמים רבות הכליות נכללות בנצח והרגלים בנצח), המנהיג את חוש ההליכה); "עד שקר" הוא פגם האמת שבפנימיות היסוד (המשך ל"לשון שקר" שבתפארת, שהרי "גופא ובריתא חשבינן חד"), כפי ש"לא תענה ברעך עד שקר" (שמות כ, יג) מכון בעשרת הדברות כנגד היסוד.

המדרגה האחרונה, הגרועה מכולן (ראה אלשיך עה"פ), עליה נאמר "שבע תועבת נפשו", היא כנגד המלכות (שנקראת נפש) – "משלח מדנים בין אחים", גורם לפירוד בעם וכן פוגע בשלמותה כנסת ישראל (גם כל ששת הדברים הקודמים ודאי גורמים לפירוד, ולכן שנואים, אבל "תועבת נפשו" של ה' היא שילוח מדנים 'לשמו', שכל תכליתו היא הפירוד). שילוח מדנים הוא פגם המלכות (ומכאן נלמד שגם כל תועבה בתורה, "תועה אתה בה [במלכות, כנסת ישראל]", גורמת לפירוד בנשמת ישראל, פגם במלכות שמים) ואהבת ישראל מתקנת את המלכות – כמבואר בפנים בסמוך.

[ולמיטבי הלכת: ההקבלה הזו מתאימה דווקא לפי הקדמות קבלת האר"י, המחלק בין הפרקים העליונים של נו"ה, הכלולים בנצח, והפרקים התחתונים (שלבר מגופא), הכלולים בהוד. ממילא הראב"י, שקדם לקבלת האר"י, מציע בפירושו לספר יצירה (פ"ד מ"א) הקבלה אחרת, ואכמ"ל.]

מד מסופר על הגאון רבי יונתן אייבשיץ (שיום ההילולא שלו חל השבוע, בכ"א אלול) שפעם פגש אותו גלח ברחוב ושאל אותו כמה דברים, ובסוף שאל אותו – היתכן

הוא בתורה עצמה^ט, והיינו ה"תורה חדשה" של מלך המשיח.

הרבי מסביר^{סא} שהסוד של הקשר השלישי, הקשר הישיר בין הקב"ה לעם ישראל – בו ישראל עומדים מעל לתורה – מתגלה בתשובה^{סב}. בתשובה מתגלה שגם למי שפגם והעביר את הדרך, וכבר לא קשור לה' דרך התורה, יש קשר ישיר לה'. כלומר, הסדר של תורה ישראל קוב"ה, מלמטה למעלה, מתגלה דווקא בתשובה. לכן "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה"^{סג} ולכן הגילוי של האור החדש תלוי בעבודה שלנו בעשרת ימי תשובה, כפי שמסיים אדמו"ר הזקן את האגרת. בתקיעת השופר של ראש השנה מתגלה האור החדש, אור שכל פעם מקדים יותר את ישראל לתורה ונוקט ביותר ויותר חסדים כלפיהם, והוא מתגלה בעבודת התשובה של יום הכיפורים (השיא של עשרת ימי תשובה).

העלת ישראל הבראשית

אפשר לומר ווארט יפה, שאיני זוכר אם אמרנו פעם, שהסדר הזה רמוז כבר בדברי רש"י – על יסוד מאמר חז"ל^{טד} – בתחלת התורה: "בראשית ברא" – אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני, כמ"ש רז"ל, שבביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו'^{טו} ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו'^{טז}.

בדרך כלל מבינים מכאן שהעיקר הוא התורה – קודם כל "בשביל התורה" ואחר כך "בשביל ישראל". אבל אפשר להבין שהסדר כאן הוא בדיוק הפוך: "בראשית ברא אלהים את

אחרי הצמצום, במציאות שלנו, הסדר הוא ש"ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא מתקשרא בקוב"ה"^{נב} – ההתקשרות של עם ישראל לה' היא דרך התורה, כשהתורה היא למעלה מישראל. אבל פנימיות התורה, השואפת לתורה דעתיקא, במקום ש"לית שמאלא בהאי עתיקא", מגיעה למדרגה שלפני הצמצום, שם "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"^{נג}.

השאלה היא מי נועד בשביל מי – ישראל

בשביל קיום התורה או התורה בשביל ישראל.

בדרך הפשט, ברור שה' רוצה שנשמור את התורה והמצוות – ישראל נבראו כדי לקיים את התורה ("שאו מרום עיניכם

וראו מי ברא אלה', בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ"^{נד}

ובזכות מי הם עומדים? בזכות 'אלה שמות בני ישראל'^{נה}. ואלה בזכות מי הם עומדים? בזכות 'אלה העדות והחקים

והמשפטים'^{נו}). אבל בכל שנה מתקדמים להכרה שהתכלית היא בני ישראל, והתורה נתנה עבורם, וכל כולה "צו את בני ישראל", "דבר אל בני ישראל" ו"אמור אל בני ישראל" וזו חשיבותה^{נז}. אז הסדר הוא שישאל עומדים בין התורה ובין הקב"ה ומחברים את התורה לה'^{נט}.

הרבי מדגיש תמיד שגילוי קדימת ישראל לתורה

פנימיות התורה, השואפת לתורה דעתיקא, במקום ש"לית שמאלא בהאי עתיקא", מגיעה למדרגה שלפני הצמצום, שם "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"

ט ראה לדוגמא שיחת ש"פ ויק"פ תשל"ב; ש"פ יתרו

תשל"ל ועוד.

סא לקו"ש ח"ח עמ' 408 ואילך.

סב ראה גם יל"ש תהלים רמז תשב ובלקו"ש שם עמ' 120 (ובכ"ד).

סג רמב"ם הלכות תשובה פ"ז ה"ה.

סד פסיקתא זוטרתיא; בראשית א, א.

סה משלי ח, כב.

סו ירמיה ב, ג.

נב שם. וראה גם הקדמת ספר התניא.

נג בראשית רבה א, ד; תנא דבי אליהו רבה פ"ד ופ"א.

נד בראשית ב, ד.

נה שמות א, א.

נו דברים ד, מה.

נד שמות רבה מח, א (ובכ"ד).

נח ראה בראשית רבה א, ד; שמות רבה מז, ט ועוד.

נט על דרך מאמר הזהר (ח"ג רכב, ב) שדוד היה מחבר תורה של מעלה בקוב"ה (וראה גם **חתן עם הכלה** ביאור פב).

העולם הוא בשביל התורה, התורה היא בשביל ישראל והם ראשית תבואתה של ה'

הקב"ה ישראל -
התורה-העולם).
הסדר הזה מתגלה

יותר ויותר בכל שנה בראש השנה (ב־א תשרי, אותיות בראשית^ט), יום בריאת אדם הראשון - שהוא הוא משיח, בסוד אדם-דוד-משיח^{טט}, כנודע - בזכות התשובה שלנו.

עולים 819, ה'פירמידה' של אחד (סכום כל הרבועים מ'1 עד 13), אחדות פשוטה (אחדות פשוטה במילוי עולה בטול ברבוע, בטול היינו פנימיות חכמה עילאה, מקור האור החדש, וד"ל), וכאשר מחברים גם תורה (שגם היא כפולת 13, אחד פעמים בטול) עולה הכל 1430 - הכל פעמים הוי' וכו', מתגלה שהכל הוא ה' (בכורים ישראל תורה ר"ת בית - ב רבתי ד"ב ראשית").
סח פענח רזא פרשת בראשית פ"א.
סט ספר הליקוטים האזינו (ועוד); ספר הגלגולים פ"א.

השמים ואת הארץ -
בשביל מה
נבראו שמים וארץ?

"בשביל התורה" - העולם נברא כדי שיתנהג על פי התורה, שהטבע יהיה כפוף לתורה. אבל בשביל מה התורה עצמה? "בשביל ישראל!" כלומה, יש כאן סדר של עליה - העולם הוא בשביל התורה, התורה היא בשביל ישראל וישראל הם "ראשית תבואתה" של ה'^ט (ומלמעלה למטה):

סז "ראשית תבואתה" של ה' היינו סוד הבכורים, "ראשית כל פרי האדמה" (דברים כו, ב) שמביאים לה' - כפי שקראנו בתחלת הפרשה - "ראשית" עיקרית נוספת עליה דרשו חז"ל שהעולם נברא בשבילה, "ובזכות בכורים" (בראשית רבה א, ד), והרבי מסביר בדבר מלכות לפרשת כ־בבא-שהבכורים של המציאות כולה הם ישראל דווקא, "בני בכרי ישראל" (שמות ד, כב). ורמז: ישראל בכורים

הְלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ בכל שנה יורד אור חדש, שגילוייו בעולם תלוי בעבודה ובתשובה שלנו.
- ◆ האור החדש הוא גילויי חדש בתורה - לקראת "תורה חדשה" של משיח (המתחדש בעצמו).
- ◆ בכל דור מתקדמים עוד לקראת "תורה דעתיקא" ש"כולא ימינא" - "תורת חסד" שאין בה דינים.
- ◆ אור השנה שעברה הוא יחסית ארוך ביחס לאור החדש.
- ◆ על ידי נקמה בגוים - בימי הנחמה שבסוף השנה - זוכים ל"תכלה שנה וקללותיה" ו"תחל שנה וברכותיה".
- ◆ הדינים במציאות נובעים מכך שאיננו 'מתחברים' לאור החדש של תפיסת החסד בתורה.
- ◆ ביחס לפרט החסדים מתגברים אך על הכלל יתכנו דינים (בעיקר בשל מצבי התבוללות) ר"ל.
- ◆ הכלי לחסדי האור החדש הוא אחדות - העבודה העיקרית הנדרשת בעשרת ימי תשובה.
- ◆ בפשט התורה נדמה שהתורה למעלה מישראל, אך "תורה חדשה" מגלה שישראל למעלה מהתורה.
- ◆ קדימת ישראל לתורה, האור החדש של תקיעת שופר, מתגלה בתשובה, עבודת עשי"ת ויום כיפור.
- ◆ העולם נברא בשביל התורה, התורה נתנה בשביל ישראל וישראל הם "ראשית תבואתה" של ה'.

התנאה לפניו

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה 'נבלל' שיעור הרמב"ם בתוך התייחסות למעלתו של יום, **ח"י אלול**, מתוך דגש על **לימוד תורה** כפי שראוי ל'**תמים' בישיבה חסידית** (ולכן הוא גם נכתב בצביון שונה מהרגיל בשיעורי הרמב"ם, דומה יותר לכל התוועדות או שיעור רגילים). **פרק א** מציין 127 שנה ליסוד **ישיבות תומכי תמימים**, עם הסבר על השילוב הנכון בין **לימוד החסידות, לימוד הנלה והנהגה החסידית**. יש בו גם השוואה ב'נגיעה' בין ישיבות תומכי תמימים לישיבה החסידית של הרבי מבויברויסק ולישיבות המוסר. **פרק ב** עובר לעיסוק ברמב"ם, בדיני **"מצוה מן המובחר"**, על יסוד דברי הרבי בנידון. **פרק ג**, לוז השיעור, מפרט סוגים שונים של **הנהגות המופיעות בהלכה משום מדת חסידות** ומקביל אותם ל**שבע מדות הלב**. יש בשיעור זה משום המשך של השיעור הקודם בגליון (בהיותם שני חלקים של אותו שיעור) ויש לקרוא אותו בהשראתו.

הלימוד בישיבות תומכי תמימים לדורותיהן. כולנו צריכים להיות 'תמימים', חניכים של תומכי תמימים, לכן זהו יום משמעותי עבורנו. השנה חוגגים יום הולדת מיוחד לתומכי תמימים – 127 שנה ליסוד הישיבה. 127 הוא אורך החיים הראשון של יהודי שמצוין בתורה, "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה"^ב (ועל כך דרשו חז"ל^א את הפסוק "יודע

א. לימוד תורה תמימה

"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"

היום, ח"י אלול, הוא יום ההולדת של שני המאורות הגדולים – יום ההולדת של מורנו הבעל שם טוב ויום ההולדת של אדמו"ר הזקן. היה השבוע עוד יום מיוחד, ט"ו אלול, יום יסוד ישיבת תומכי תמימים. אמנם, כתוב שבפועל הלימוד בישיבה התחיל בח"י אלול^א. אם כן, יש עוד יום הולדת היום – יום ההולדת של

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שבת כי תבוא תשפ"ד – כפ"ח.

א לוח "יום יום" ט"ו אלול.

ב בראשית כג, א.

ג בראשית רבה נח, א.

לימוד החסידות הוא כולו מתוך אמונה, שלמעלה מטעם ודעת, ומתוך כך הוא מתפרט ומעמיק

בבלי, שייך למוחין דאמא¹. החידוש של ישיבה חסידית שגם לימוד הנגלה מתחבר לפנימיות התורה. הלימוד הזה שייך למוחין דאבא (כמו תלמוד ירושלמי). החכמה היא עדיין למעלה מהשכל הגלוי והרגיל,

היא מקבלת מהכתר בכלל ומהחכמה שבכתר בפרט (ובספר התניא כל הכתר כלול בחכמה שבנפש, כידוע²).

אם רוצים לקשר זאת לח"י אלול, אפשר להגיד שהכתר, "מאה שנה", שייך לבעל שם טוב, ואילו ה"עשרים שנה" שייכות לאדמו"ר הזקן, שנקרא שניאור – שניאור, אור הנסתר ואור הנגלה, מוחין דאבא ומוחין דאמא. הרבה פעמים מסבירים³ שהבעל שם טוב והרב המגיד ממעזריטש הם פנימיות וחיצוניות הכתר ואדמו"ר הזקן הוא כבר החכמה (אבל בח"י אלול אין את המגיד בגלוי – חוץ מהרמז שלנו⁴ ב"פה אל פה"⁵ – ולכן אפשר לומר שהבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן הם שתי המדרגות שבכתר).

מעניין לציין שכמעט במקביל ליסוד ישיבת תומכי תמימים, בה למדו נגלה וחסידות, ייסדו ישיבה גם בענף אחר של חסידות חב"ד – בעיר בויברויסק. רבי שמריה'נח מבוברויסק, בעל ה"שמן למאור", הוא הצעיר משלשת בניו של המהרי"ל מקאפוסט, בנו של אדמו"ר הצמח צדק (האח הבכור היה בעל ה"מגן אבות" הרש"ז מקאפוסט והאח האמצעי היה

הוי' ימי תמימים⁶!). מבואר בחסידות⁷, על פי המוסבר בזה, שיש במספר 127 שלמות מיוחדת: "מאה שנה" היינו סוד הכתר, שיש בו התכללות כפולה – הוא מתפרט לעשר ספירות ואז כל אחת מהן מתפרטת שוב

לעשר. "עשרים שנה" היינו המוחין, חכמה ובינה, שכל אחד מהם כלול מעשר. "שבע שנים" היינו שבע מדות הלב, שכל אחת מהן עומדת בפני עצמה.

חז"ל דורשים "בת ק' כבת כ' לחטא, בת כ' כבת ז' ליפי"⁸ – עיקר היפי שייך דווקא ל"בת שבע", למדות הלב, כמו שנסביר בע"ה (אבל, כידוע, ה"מאה שנה" גם הן בסוד יפי – שהוא גם ר"ת י פעמים י – "נעוץ תחלתן בסופן"⁹ ושרש היפי של המדות הוא בכתר¹⁰).

חסידות, נגלה ותיקון המדות

איך נסביר "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" ביחס ללימוד בישיבה? ה'כתר' של ישיבת תומכי תמימים הוא לימוד החסידות. זו הפעם הראשונה בה החלו ללמוד באופן שיטתי חסידות כחלק מהלימוד הקבוע בישיבה – החסידות של הרבי הרש"ב, שיש בה חידוש ופריצה בהרחבה ובסדר שבה. לימוד החסידות הוא כולו מתוך אמונה, שלמעלה מטעם ודעת, ומתוך כך הוא מתפרט ומעמיק (הכתר מתכלל בעשר ושוב בעשר).

"עשרים שנה" היינו לימוד הנגלה, שהוא העיקר בישיבה. בפרט, הלימוד מתחלק לחכמה ובינה, מוחין דאבא ומוחין דאמא. הלימוד של הנגלה בפני עצמו, שהוא בעיקר לימוד תלמוד

ח ראה בארוכה שערי אורה ד"ה "בכ"ה בכסלו" פנ"ד ואילך; המשך תרס"ו עמ' צ ואילך; ד"ה "אמר רבא" תש"ח פי"א. וראה סדרת שיעורים בנושא בבלי וירושלמי החל מכ"ב אלול תש"ע.

ט ראה לדוגמה בלקוטי אמרים פי"ח.

י כפי שדרש מורנו הבעש"ט עליו. לקו"ד עמ' פג; סה"ש תש"ב עמ' 129.

יא סה"ש תש"ב שיחת י' כסלו; סה"ש תש"ה שיחת שמח"ת בסעודת היום סעיף ח. הנושא נידון באריכות בהתוועדות י"ט כסלו ע"ז.

יב שיעור כ"ח מנחם אב תשס"ז, ובכ"מ.

יג במדבר יב, ח.

ד תהלים לז, יח.

ה ראה מאמר ד"ה "ויהיו חיי שרה" תשמ"ה (נדפס בסה"מ מלוקט ח"א), וש"נ.

ו ספר יצירה פ"א מ"ז.

ז ומבואר בדא"ח שהוא בייג מדות הרחמים שבכתר, וד"ל.

מהישיבה הזו יצאו

עשרות רבנים
שכהנו בערים
רבות ברוסיה,
ביניהם רבנים
מפורסמים

הרשד"ב מרצ'יצ'ע). הוא התחיל לנהוג כאדמו"ר עם הסתלקות אחיו – ה"מגן אבות" מקאפוסט – בשנת תר"ס, וכמעט מיד, בשנת תרס"א, הוא הקים ישיבה שלמדו בה

נגלה, בסגנון הישיבות הליטאיות, וגם חסידות. מהישיבה הזו יצאו עשרות רבנים שכהנו בערים רבות ברוסיה, ביניהם רבנים מפורסמים – הרב ש"י זויג, הרב דון'יחיא ועוד. כמו שהרבי הרש"ב הגדיר את מטרת הישיבה לימוד "תורה תמימה", תוך חיבור בין נשמתא דאורייתא וגופא דאורייתא, גם הרבי מהרש"נ ציין זאת כשהגדיר את הישיבה שלו בצוואתו.

במה התייחדה ישיבת תומכי תמימים? קודם כל, למרות שבישיבה בבויברויסק למדו גם חסידות, הלימוד היה מוגבל, ועיקר הדגש היה ב'למדנות' שמתחרה עם הישיבות הליטאיות. לעומת זאת, בישיבת תומכי תמימים למדו חסידות בשופי, ארבע שעות ביום, בהעמקה ובמתינות, ובדגש על עבודת התפלה (וללא כל יומרה להתחרות ב'לומדות' עם הישיבות הליטאיות, אלא להצטיין בלימוד ישר המותאם גם להלכה¹⁷). ואחרי כל זה, אפשר להיות מעמיק בחסידות וגם גאון בלימוד הנגלה – ואפילו בחיבור שלו עם חסידות – אבל זו עדיין לא התכלית. כמובן, מדובר על לימוד שעליו כתוב "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"¹⁸, בקיום המצוות, אבל תכלית הלימוד היא להביא לבירור המדות ותיקונן, זה היפי של "שבע שנים". "דרך ארץ קדמה לתורה"¹⁹, וצריך להיות 'בן אדם' עם מדות מתוקנות. באותה תקופה היה פולמוס סביב עוד סוג של ישיבות – ישיבות המוסר. היה פולמוס גדול בליטא האם 'לערבב' את שיטת המוסר בישיבות. כשלומדים גמרא במהדרות

מתיבתא יש בסוף מדור "כפתור ופרח", שמביא ביאורים 'פנימיים', בעיקר על האגדות שבש"ס – יש שם דברים גם מספרי מוסר, ומיד מבחינים שזו צורת חשיבה אחרת לגמרי, אפשר להבין את ההתנגדות לכך בישיבות. בכל אופן, גם שיטת המוסר באה להדגיש שלא מספיק להיות תלמיד חכם, גאון בנגלה, אלא צריך לעסוק בתיקון המדות. החידוש של תומכי תמימים הוא שלימוד החסידות מחלחל גם לתוך לימוד הנגלה וגם מחולל את תיקון המדות.

זו השאלה שלנו: מהו היפי המיוחד, "בת שבע ליפי", בתיקון המדות? איך נגדיר את ה"בת שבע ליפי" המיוחד לישיבה חסידית המחברת לימוד נגלה ופנימיות?

ב. "מצוה מן המובחר"

"הבא שמינה ושחוט לכתחלה"

כהקדמה לנושא, נפנה לשיעור הרמב"ם השבועי שלנו. בשיעור הרמב"ם של השבת הבאה, כ"ה אלול, כתוב²⁰:

היו לפניו שתי בהמות של צבור אחת כחושה ואחת שמינה והיתה חובת היום באחת בין הטאת בין עולה ושגנ ושחט השתים אם שחט כחושה בתחלה ואחר כך שחט השמינה פטור מקרבן הטאת ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה ושחוט לכתחלה

גם הבהמה הכחושה כשרה לקרבן, היא לא בעלת מום, אבל לכתחילה יש להקריב את הבהמה השמנה. לכן, פוסק הרמב"ם – כדעת רבה בגמרא²¹ (שפעם הסברנו²² שאדמו"ר הזקן הוא בבחינה שלו) – שאפילו אם כבר נשחטה הבהמה הכחושה, בברכה ואפילו בשבת, לכתחילה אפשר להביא את הבהמה השמנה

יז הלכות שגגות פ"ב הט"ז - שיעור הרמב"ם היומי (ג"פ) כ"ה אלול תשפ"ד.

יח מנחות סד, א.

יט ראה שיעור ר"ח אייר תש"ע ובהמשכיו (מוצאי י"ב וי"ט סיון).

יד ראה גם קונטרס עץ החיים פרקים כח-לב.

טו קידושין מ, ב.

טז ויקרא רבה ט, ג; תנא דבי אליהו רבה פ"א.

אדם יכול ליטול לולב מיד בבקר של סוכות, עם אתרוג כשר לברכה, אבל אם ימתין יתכן שיזדמן לו אתרוג מהודר יותר – האם כדאי שיטול את הלולב בבקר או שיחכה? יש בכך שלש דעות – לדעה אחת, הזריזות במצוה קודמת ועדיף שיקיים את המצוה מיד ולא יחכה לאתרוג מהודר יותר;²³ לדעה שניה ההידור קודם, וכדאי שיחכה ואולי יזכה לקיים את המצוה באופן מהודר יותר;²⁴ ולדעה שלישית צריך 'שכל', אם סיכוי טוב שימצא לו אתרוג מהודר לפני שיעבור זמן המצוה כדאי שימתין, אך אם זהו סיכוי רחוק בלבד עדיף שיזכה בקיום המצוה בזריזות.²⁵

איזה מקום תופס הידור מצוה, לסוגיו השונים, בהלכות של קיום המצוה?

"כל חלב להוי"
על כל הנושא של קיום מצוה מן המובחר יש שיחה ארוכה של הרב²⁶ (שבהשגחה פרטית נאמרה גם היא בשבת כי תבוא, בשנת תשמ"ה, בהתאם לשיעור הרמב"ם אז). הרבי מבחין בין דרגות שונות של קיום מצוה מן המובחר,

ובכ"מ), אנשי החסד, אך היא ממד הגבורה שבהם (כשם שהכהנים קפדינים, מתוך הדאגה ליחסים). וכך, הרבה פעמים הנהגת "זריזין מקדימין" אינה מתוך דאגה להידור מצוה, אלא מתוך יראה וחשש שמא יעבור הזמן (ודווקא החסידים, הנוהגים בהידור מצוה, 'מתגברים' על החשש הזה ומוכנים להתעכב ולהתכונן למצוה – כדרך הבעל שם טוב, שעיקר עבודת האדם הוא ההכנה למצוה – כדי לקיימה בהידור). יש מעלה בזריזות, הנובעת מתוך גבורה, אך ה"אור חדש" של התורה כולו חסד (כפי שהוסבר בחלק נוסף של השיעור, נדפס לעיל בגליון, ועי"ש גם על ה'כעס' שבכהנים – עיקר תיקון ה'כעס' הוא על ידי ה'כנעה', קיום מצוות בשפלות, כדלקמן בפנים), ודוק.

כג ספר חסידים סימן תתעח. ועיין שם בפירוש החיד"א (אכן, באנצ"ת ערך 'הדור מצוה' העירו שבנידון הוא כתיבת ס"ת) כאשר מתעכב מתבטלת המצוה, משא"כ בשיהיו המצוה בתוך אותו היום). וכן פסקו גם הנשמת אדם כלל סח; ערוה"ש או"ח תכו; שו"ת פנים מאירות ח"ב סימן א; מעשה רב סימן קנט (לענון ברכת לבנה).

כד שו"ת שבות יעקב ח"א סימן לד.

כה שו"ת בית יעקב סימן קמב.

כו לקו"ש ח"כז ויקרא ב.

ולשחוט אותה לקרבן. את ההלכה הזו מקשרים²⁷ לנושא רחב וחשוב: איזה מקום תופס הידור מצוה, לסוגיו השונים, בהלכות של קיום המצוה? אם משהו קיים מצוה, ויצא ידי חובה, ואחר כך מזדמנת לו האפשרות לקיים אותה שוב באופן מהודר יותר – האם הוא חוזר ומקיים אותה (בשלמות ובברכה וכו')? אם משהו הדליק נר חנוכה ויצא ידי חובה, אבל אחר כך מזדמנת לו אפשרות להדליק באופן מהודר יותר – לדוגמה, בשמן זית במקום בשעווה – האם הוא חוזר ומדליק? אם משהו קידש

על יין מגולה, שכשר לברכה רק בדיעבד, ואחר כך הזדמן לו יין המהודר לברכה לכתחילה – האם הוא יכול (או אפילו צריך) לחזור ולקדש? ה"ברכי יוסף"²⁸ רוצה להביא מדברי הרמב"ם כאן הוכחה שאכן הדין הוא שחוזרים ומקדשים, כשם ש"אומרים לו הבא שמינה ושחוט לכתחילה", גם אחרי שהבהמה הכחושה כבר נשחטה – בברכה ובשבת – כדי לקיים את המצוה לכתחילה באופן הכי מהודר.

דוגמה נוספת להתבונן במקומו של ההידור בהלכה יש ביחס בין הידור במצוה לקיום המצוה באופן של "זריזין מקדימין למצוות"²⁹: אם

כ בהבא לקמן ראה גם מדור 'הלכה יומית לעיון ברמב"ם' בחוברת דבר מלכות.

כא ברכי יוסף או"ח סימן ערב (וראה הדיון בדבריו בנסמן בהערה הקודמת).

כב ראה אנצ"ת ערך 'הדור מצוה' סעיף ו ובערך 'זריזין מקדימין למצוות' סעיף ב. אפשר לחשוב שיש כאן 'מתח' בין שני הידורים שונים במצוה – הידור הזריזות וההידור בחפץ המצוה. אך באמת, כפי שיוסבר, כל הידורי המצוה נכללים במדת חסידות, בכללות החסד ואילו מדת "זריזין מקדימין" שייכת יותר לגבורה. אמנם מדת הזריזות נלמדת במקור מ"וישכם אברהם בבקר" (בראשית כב, ג), ואף נקראת "זריזותה דאברהם" (ראה חולין טז, א), אך היא יחסית מדת הגבורה שבו, המופיעה דווקא בדרכו לעקדה, בה נכללת באברהם מדת היראה של יצחק (ראה זהר ח"א קיט, ב; ח"ג יח, א וברבינו מקומות בקבלה וחסידות) ונאמר לו "עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה" (בראשית כב, יב). הזריזות מופיעה גם אצל הכהנים (שבת כ, א.

שיהיה מן הנאה והטוב אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר כל חלב להוי' וגו'.

אכן, הרבי מסביר בשיחה שגם הדוגמאות האחרות של הרמב"ם דומות לקרבן. בניית בית תפלה הוא בנין בית לה', בדוגמת בית המקדש, שאכן נעשה שייך לה' (ולא נשאר בבעלות האדם). בצדקה הרבי מביא חילוק יפה של הרוגאטשוב^ל בין צדקה בתור מצוה, הדומה לשאר המצוות, לצדקה בתור כפרה, אותה משווה הרבי לקרבן (ורמז: פרשת כי תבוא, שקראנו השבת, פותחת במצוה להביא את "ראשית כל פרי האדמה"^{לא}, ר"ת אותיות כפרה). הדוגמאות שמביא הרמב"ם, להאכיל רעב ולכסות ערום, מובאות בפסוק "הֲלוֹא פָּרַס לְרַעֵב לַחֲמֶךָ וְעִנְיִים מְרוֹדִים תָּבִיא בֵּיתְךָ כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוּ וּמִצְעָרָךָ לֹא תִתְעַלֵּם"^{לב} – פסוק של צדקה שבאה ככפרה (כחלק מ"צום אבחרהו"^{לג}).

ג. מדות חסידות

החיוב במדת חסידות

כעת, בהשראה הזו, נחזור לנושא שלנו – תיקון המדות, הסוד של "בת שבע ליפי": מדברי הרמב"ם רואים את המשקל הגדול בהלכה של הקרבת הקרבן – ובכלל קיום מצוה – באופן המהודר ביותר. יש כל מיני דברים שכתובים בהלכה כ"מדת חסידות" וכיו"ב, כל מיני גוונים וסוגים של הידור וכו'. אפשר לחשוב שמדת חסידות היא משהו שמיועד לצדיקים בלבד, שאין בו חיוב הלכתי, אבל מי שלומד בישיבה חסידית, מי שרוצה להיות חסיד, צריך לנהוג

בהקשרים שונים וברמות חיוב שונות, ובסופו של דבר הוא אומר שדווקא בקרבנות יש דין מיוחד של מצוה מן המובחר, משום שבהם האדם נותן משהו לגמרי לקב"ה. כשאדם מניח תפילין, עם כל הקדושה שבתפילין, הן נשארות בבעלות שלו – אבל הקרבן הוא מתנה גמורה לה', וראוי שיהיה מובחר לגמרי, בתכלית ההידור. לאור החילוק הזה, דווקא בקרבן יאמרו להביא את השמינה ולשחוט גם לאחר שנשחטה הכחושה, אבל בקידוש על יין מגולה, לדוגמה, לא יתקיים אותו דין.

מי הראשון בתורה שהקריב את הקרבנות דווקא מן המובחר? הבל, עליו נאמר "והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבהו וישע הוי' אל הבל ואל מנחתו"^{כז}. הרבי מדגיש שיש כאן הידור כפול אליו שועה ה' – "אל הבל ואל מנחתו", הידור גם מצד הגברא (הבל) וגם מצד החפצא

(מנחתו). הפסוק המפורש ממנו לומדים^{כח} שצריך לקיים מצוה מן המובחר, באופן הזה, הוא "כל חלב להוי'^{כט}."

כשמסתכלים במקור הדברים ברמב"ם, עליו מוסבת השיחה, רואים שלא מדובר רק בקרבנות. הרמב"ם כותב בסוף הלכות איסורי מזבח:

שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו הרי נאמר בתורה והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו וישע הוי' אל הבל ואל מנחתו והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב

אפשר לחשוב
שמדת חסידות
היא משהו
שמיועד לצדיקים
בלבד, שאין בו
חיוב הלכתי,
אבל מי שלומד
בישיבה חסידית,
מי שרוצה להיות
חסיד, צריך לנהוג
לכתחילה במדת
חסידות

ל צפע"ג המלוקט ע"ס עבודה הלכות איסורי מזבח פ"ז הי"א.

לא דברים כו, ב.

לב ישעיה נח, ז.

לג שם פסוק ו.

כז בראשית ד, ד.

כח רמב"ם הלכות איסורי מזבח פ"ז הי"א.

כט ויקרא ג, טז.

זו הסבה לדגש הגדול ששמו בחסידות על הידורי מצוה – ההידורים האלה משקפים את היפי של מדות הלב, של קיום המצוות ברצון טוב ושמחה של מצוה

מדת החסידות, כשמה, שייכת לספירת החסד. בתניא מבואר^{לח} כי נשמות שמצד החסד פועלות בדרך של "אתהלכה ברחבה"^{לט}, המתבטאת בהרחבה של המצוות עד הקצה האחרון, הכל כדי לעשות נחת לה'. החסד הוא "יומא דאזיל עם כולהו יומין"^מ, הכלל הכולל את כל מדות הלב. גם כאן, מדת חסידות היא הכלל – השם הכולל להנהגות השונות, לגדרים ה'פרטיים' שנשים במדות האחרות (והוא כולל עוד פרטים שאינם נכללים בפירוש בהגדרות הבאות). שרה אמנו היא אשתו של אברהם אבינו, איש החסד והאהבה^{נא}, וכ"אשת חיל עטרת בעלה"^{נב} ה"בת שבע ליפי"^{נא} שלה היינו שבע המדות, שנכללות בכלל הגדול של מדת חסידות.

גבורה: מצוה מן המובחר

נקודת המוצא של העיון היתה דין של "מצוה מן המובחר". הרבי מדגיש, על פי דברי הרמב"ם, שהעיקר במצוה מן המובחר שייך דווקא לגברא – המובחר הוא המתוק והמשובח שאצלו (ולא גדר כללי), והמטרה היא לזכות עצמו ולכוף את יצרו הרע. פעולת האתכפיא, שייכת לספירת הגבורה – "איזהו גבור? הכובש את יצרו"^{נג}. ובכלל, היחס בין חפצא לגברא הוא יחס שבין חסד ("חפץ חסד"^{נד}) לגבורה^{נה}. בפרט, כמו שאומר הרבי, הדין של "מצוה מן המובחר",

לח אגה"ק יג.

לט תהלים קיט, מה.

מ ראה זהר ח"ג קג, איב; קצא, ב; ע"ח שכ"ה (דרושי הצלם) דרוש ב; פע"ח שער ח"ס פ"א.

נא ראה מיכה ז, כ ("חסד לאברהם") וישעיה מא, ח ("אברהם אהבי"); פרדס רמונים שכ"ג פ"א, וכפשוט בספה"ק.

נב משלי יב, ד.

נג אבות פ"ד מ"א.

נד מיכה ז, יח.

נה חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 251.

לכתחילה במדת חסידות^{לד}. זו הסבה לדגש הגדול ששמו בחסידות על הידורי מצוה – ההידורים האלה משקפים את היפי של מדות הלב, של קיום המצוות ברצון טוב ושמחה של מצוה.

קעת נתבונן בסוגים שונים של הנהגות שיש בהן משום מדת חסידות – בכל מיני מושגים חשובים ושונים, שלרבים מהם ערכים בפני עצמם

באנציקלופדיה תלמודית – ונכוון אותם, לפי הסדר, כנגד שבע מדות הלב, "בת שבע ליפי".

חסד: מדת חסידות

המושג מדת חסידות הוא רחב, מעין שם כללי הכולל הרבה מאד ענינים^{לה}, שכולם מבטאים את הרצון הפנימי לעשות נחת לה' גם במה שהאדם אינו מחויב בו. וכך כתב רבינו יונה^{לו}:

ודע כי בדברי רז"ל מדת חסידות ומדת יראת שמים שתי מדות הן, כאשר ביארו בפ' כל כתבי הקודש (שבת קב, ע"א). והזכירו על ענין אחד מדת החסידות לברדה, כי כל איש אשר מורא שמים עליו יתחייב להניח כל ענין אשר איננו נכון לפני השי"ת, אמנם במדת החסידות הרבות בהדור המצוה ולאחוז בכל דרך נאה, אע"פ שאם ירף ממנו לא ימצא בידו פועל מגונה ולא מעשה אשר איננו נכון, ותניע מדת החסידות מרוב החפץ בעבודה, כענין שנאמר "במצותיו חפץ מאד"^{לז}.

לד עם זאת, ראה בקונטרס העבודה פ"ז (נלמד באורך בט"ו סיון תשס"ט) שעובד ה' אמתי צריך לא להיות מרומה ולדעת איזה הידורים שייכים לו ואיזה לא, ואכמ"ל.

לה ראה אנצ"ת ערך 'מדת חסידות'.

לו פירוש רבינו יונה למשלי ג, ג (הובא באנצ"ת שם, וראה שאר המובא שם בהגדרת מדת חסידות בראשונים ובאחרונים).

לז תהלים קיב, א. הפסוק מתחיל במדת יראת שמים, "אשרי איש ירא את הוי'", ומסיים במדת חסידות, "במצותיו חפץ מאד", ודוק.

בעוד בחסד אין כל דין, התפארת באה להמתיק את הדין – לכן הביטוי הוא "לפנים משורת הדין", מתוך מודעות לדין והתמודדות עמו

שייך דווקא לקרבנות¹⁰ – לעמוד העבודה, השייך לקו שמאל¹¹.

תפארת: לפנים משורת הדין

עוד כלל עיקרי השייך לדברים שאדם אינו מחויב בהם, חלק ממדת חסידות, הוא הנהגה לפנים משורת הדין¹². דווקא ביחס להנהגה לפנים משורת הדין מצאנו כמה פעמים שחכמים נוקטים בה כלשון חיוב¹³ – עבור מי שמתקן את מדותיו ההנהגה הזו היא יסוד מחויב. כך, על אף ששורת הדין היא החיוב של ההלכה, אמרו חכמים ש"לא חרבה ירושלים אלא משום שהעמידו דבריהם על דין תורה"¹⁴ וראוי לאדם לנהוג לפנים משורת הדין.

המושג "לפנים משורת הדין" נוגע בעיקר לדיני ממונות, דיני חושן משפט, כאשר יש ממון שהאדם יכול להוציא בדין אך הוא נוהג לפנים משורת הדין ומוותר עליו. בכלל, על המשפטים שבין אדם לחברו נאמר "משפט רחמי"¹⁵, וכאשר נוהגים לפנים משורת הדין "מרחמים בדין"¹⁶. בעוד בחסד אין כל דין, התפארת באה להמתיק את הדין – לכן הביטוי הוא "לפנים משורת הדין", מתוך מודעות לדין והתמודדות עמו¹⁷.

מו הרמב"ם כותב בריש הלכות איסורי מזבח (פ"א ה"א) "מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין", והאריכו בשאלה האם "מובחרין" הוא פרט ב"תמימין" או ענין בפני עצמו – ראה הנסמן בשיחת הרבי הנ"ל הערה 10 – ולדרכנו כאן (מתאים להכרעת הענין) "תמימין" (לעיכוב) היינו בהוד (שמדת התמימות היא פנימיותו), ענף הגבורה (כאשר בעל מום הוא בסוד "הודי נהפך עלי למשחית") ו"מובחרין" (לכתחילה) בגבורה, כמבואר בפנים, ודוק.

מז ראה זהר ח"א קמו, ב.

מח ראה אנצ"ת ערך 'לפנים משורת הדין'.

מט לדוגמה – ב"מ כד, ב.

נ שם ל, ב.

נא ע"פ הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליה").

נב כתובות פ"ט משניות ביג (בשינוי המשמעות).

נג וראה הגדרת התפארת באגרת הקדש טו בתניא.

את המצוה לנהוג לפנים משורת הדין לומדים¹⁸ גם מהפסוק "ועשית הישר והטוב"¹⁹ – חלק מ"דרך ישרה... שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם"²⁰.

נצח והוד: עצה טובה

בישיבות אצלנו התחילו ללמוד כעת מסכת כתובות, כפי הסדר המקובל בכל ישיבות חב"ד. המסכת מתחילה ב"בתולה נשאת ליום ה'רביעי, ואלמנה ליום ה'חמישי. שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בערות, ביום השני וביום החמישי, שאם היה לו טענת בתולים, היה משקים לבית דין"²¹. כמו שאמרנו²², בטעם של המשנה יש הרבה 'דין'. הגמרא מוסיפה שחכמים שקדו על תקנת בנות ישראל, כדי שהנושא בתולה יטרח בסעודה שלשה ימים (ולכן החתונה היא ביום רביעי ולא ביום ראשון)²³ והנושא אלמנה ישמח עמה שלשה ימים לפני שיחזור למלאכתו²⁴ – טעמים שיש בהם חסד.

אבל יש בגמרא גם טעם נוסף, פנימי-רוחני יותר, שרוצים שהחתן יכנוס את הכלה הבתולה ביום רביעי כדי שביאת המצוה תהיה בליל חמישי, בו יש ברכת "פרו ורבו" לדגים²⁵, והנושא את האלמנה יכנוס אותה ביום חמישי כדי שביאת המצוה תהיה בליל ששי, בו יש ברכת "פרו ורבו" לאדם²⁶. זהו טעם הרבה יותר נחמד... למה המשנה לא מביאה טעם כזה, במקום הטעם מלא-הדין שהיא מביאה?

תוספות אומרים²⁷ שזהו טעם שהמשנה לא תביא, משום שאין כאן שום חיוב, אלא רק

נד ב"מ טז, ב.

נה דברים ו, יח.

נו אבות פ"ב מ"א.

נד כתובות פ"א מ"א.

נח ראה ח"א של השיעור – נדפס לעיל בגליון.

נט כתובות ב, א.

ס שם ה, א.

סא בראשית א, כב.

סב שם פסוק כח.

סג ב, א ד"ה "ותנשא".

ראש-תוך-סוף של אדם-דיגים הוא אדם). בכלל, "איהו בנצח" ו"איהי בהוד"סח – עצת הנצח היא עצה לחתן (להתמסר לכלתו, לדאוג לכל צרכיה ולשמח אותה תמיד בכל) ועצת ההוד היא עצה לכלה (להיות חכמה וצנועה)טט.

יסוד: הדור מצוה

מושג עיקרי – שהזכרנו כבר כמה פעמים – הוא הדור מצוה. מהפסוק "זה אלי ואנוהו"ע דורשים חז"ל לע"א "התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בבלבר אומן וכורכו בשיראין נאין". מאותו פסוק יש שם לימוד נוסף – "אבא שאול אומר 'ואנוהו', היה דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום" (וברש"י: "ולשון אנוהו אני והוא, אעשה עצמי כמותו לידבק בדרכיו"). בפשט אבא שאול חולק על הלימוד הראשון, אבל השאגת אריה מסביר שהוא לא חולק אלא מוסיף עליו –

חלק מההתנאות במצוות הוא ההליכה בדרכי ה' (מצוה שקראנו עליה היום בפרשת כי תבוא, "והלכת בדרכיו"עב)עג. בפשטות, הדור מצוה נוגע

סח תקו"ז יג. ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

סט ובבעילת המצוה בין יום רביעי ליום חמישי מתייחדים הנצח וההוד (כאשר בפרט החתן כונס את הכלה ביום רביעי והיא נעשית כלי ביום חמישי, ודוק).

ע שמות טו, ב.

עא שבת קלג, ב.

עב דברים כח, ט.

עג מענין לציין שהרמב"ם לא מביא כלל את הלימוד מ"זה אלי ואנוהו". יש מי שרצה להבין מכך שהרמב"ם, שהדגיש את ההליכה בדרכי ה', סובר כאבא שאול (בהבנה שהוא חולק על הלימוד הראשון), אך הרבי בשיחה מסתייג מההסבר הזה, משום שגם עליו יהיה קשה שהרמב"ם כלל לא מביא את הפסוק והלימוד ממנו בשום הקשר (ואולי יש לומר שבדרך הלימוד של הרמב"ם הלימוד מ"ואנוהו" אינו

"עצה טובה קא משמע לך" – אתה רוצה לזכות בברכה? מצוין. אתה לא רוצה? אין שום חיוב להתחתן דווקא בימים אלה, ומי שאינו נוהג לפי עצה זו אינו נקרא 'עבריין' (נמצא שדיני המשנה והגמרא באים להבחין בין צדיק לרשע-עבריין, מתוך חשיבה 'דינית' בה יש היכי תימצי של עבריין...). זהו סוג נוסף של הנהגה שאיננה לפי שורת הדין – עצה טובה. לפי זהוהר כל תריג המצוות הן "תריג עיטיין"טז, עצות טובות שה' נותן לנו, כי הפנימיות מגלה את החסד והטוב בכל הדינים, הכל עצות לטובתו של האדם.

לאיפה שייכות העצות הטובות? "כליות יועצות"סה, הספירות נצח והוד. אכן, כאן יש עצה אחת של "ביום רביעי", המכוון בימי השבוע כנגד הנצח, ועצה אחת של "ביום חמישי", המכוון בימי השבוע כנגד ההוד. העצות הטובות הן הנהגה לא מחייבת שבאה לטובת האדם – יש כאן גם אינטרס, כפי שמתאים לספירות המוטבע דווקא^{טו}. מי שנוהג במדת חסידות, בתיקון המדות, מחפש גם את הטובה

שלו בתוך הידורי התורה – החסיד יודע מה ה'ענין' בכל דבר, ואיך לעשות אותו בצורה הטובה ביותר. [האם יש הבדל בין העצה של הנצח לעצה של ההוד?] רואים כאן שיש עצה למי שנושא בתולה ועצה למי שנושא אלמנה. העצה הראשונה טובה בשביל להוליד דיגים, נשמות שהן בבחינת "נוני ימא דאזלין ביבשתא"טז, והעצה השנייה טובה בשביל להוליד בני אדם... (ורמוז:

סד ע"פ זר ח"ב צז, ב.

סה ברכות סא, א. וראה תקו"ז תקון מח (פה, א); תניא אגה"ק טו.

סו וממנה יושע מאמר "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע" הערה עב (וראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'" ביאור ה' בענין ד מדרגות בעשית טוב).

טז ע"פ זר ח"ג קפח, א. ראה לקו"ת שמיני יח, א.

כאן המצוה להתדמות לה' – התנאות מקיים המצוה במדותיו).

“התנאה” הוא מבנין התפעל, המכוון כנגד המלכות, כאשר מקבילים את שבעת בניני הפעל לשבע המדות^{טז}. המלכות היא ה'אני', הגברא שמקיים את המצוות, שצריך לכוון להתנאות לפני ה' – להיות “כלה נאה וחסודה”^{טז}, “בת שבע ליפי”, שגורמת לה' “להתאהב” בה, ביפי שלה (בסוד “אין אשה אלא ליפי”^{טז}). “בת שבע ליפי” כולל את כל שבע המדות, אבל המלכות היא המקבלת מכל המדות שמעליה, היא המתנאה בכל המצוות, וההתאהבות של ה' שייכת אליה – כנסת ישראל, הכלה של ה' (והרמז: “התנאה לפניו” עולה יראת הוי', “אשה יראת הוי' היא תתהלל”^{טז}).

כשיהודי מקיים מצוה הוא צריך להיות א' שיינע איד', יהודי יפה שמושך את ה'. יש רצון חיצוני ושלילי להיות א' שיינע איד', גאווה במצוות שמקיימים (שהרבי שולל בשיחה בחריפות). אבל יש יהודי יפה באמת, שמתנאה במצוות שלו, והדבר תלוי בדיוק בתכונה ההפוכה – מדת השפלות, שהיא פנימיות מדת המלכות (שהרי “זה אלי ואנוהו” נאמר בהמשך ל”אשירה להוי' כי גאה גאה”^{טז}, מתוך הכרה שהגאות שייכת לה' לבדו^{טז}, “הוי' מלך גאות לבש”^{טז}). אנחנו דורשים תמיד^{טז} את היקש הפסוקים “אשת חן תתמך כבוד”^{טז} ו”שפל רוח יתמך כבוד”^{טז} – על

כא הערה יד) – שבסוד ההיכלות נמצאים באותו היכל, “היכל לבנת הספיר” (זהר ח”א מא, א; ח”ב רמה, א; ע”ח שמ”ו פ”ג), בלי “חילוק” בין החפצא והגברא.

עח ראה שיעור כ”א טבת תשע”ב.

עט כתובות זי, א.

פ שם נט, ב (“אין אשה אלא ליפי” עולה תענוג, חדוה ברבוע, כמבואר במ”א).

פא משלי לא, ל.

פב שמות טו, א.

פג כתריום שם: “ארי אתגיא על גותניא וגאותא דיליה”.

פד תהלים צג, א.

פה ראה הקדמת שכינה ביניהם אות ב; סוד ה' ליראיו ש”א פל”א; רוחו של משיח עמ”כ. ובכ”מ.

פו משלי יא, טז.

פז שם כט, כג.

במיוחד לחפצא, שהחפץ בו מקיימים את המצוה יהיה נאה ומהודר, אך התוספת של אבא שאול היא שגם במדותיו של האדם שייכת ההתנאות (וכדלקמן במלכות).

המושג הדור בכלל

שייך ליסוד, הנקרא “הדורא דגופא”^{טז} (וכן המלך הדר, שרש עולם התיקון, הוא בסוד יסוד דא”ק^{טז}). גם ההקשר בו מובא הלימוד בגמרא הוא דווקא העיסוק במצוה מובהקת של יסוד – הסרת “ציצין שאינן מעכבין את המילה” שהיא הדור מצוה של המילה, “יפוי מילה מצוה היא”^{טז}.

מלכות: התנאה לפניו

כמו שאמרנו, הפשט של הדור מצוה שייך לחפצא, אבל כשאומרים “התנאה לפניו במצוות” המשמעות הפשוטה היא שמי שמקיים את המצוות, הגברא, יתנאה לפני ה'. בהרבה מהמושגים שהזכרנו יש דגש על היחס בין החפצא והגברא, גם בשיחה של הרבי, אבל דווקא ביחס לדין של “התנאה לפניו במצוות” לא ראיתי מי שעושה את החילוק המתבקש בין חפצא, נוי של חפצי המצוה, לגברא, נוי במקיים המצוה^{טז} (מתאים לדעת אבא שאול, שכלולה

מצוה מחייבת, כי אין מדובר בלשון ציויו של ה' אלא בלשון שירה שאומרים בני ישראל – זו גופא דוגמה לכך שבני ישראל מתנאים לפני ה' מצדם, שלא על פי דין... – והלימוד של אבא שאול נכלל לדידו במצות “הולכת ברכיו”).

עד זהר ח”ב קפו, ב.

עה ע”ח ש”ג פ”ב; קונטרס חסדי דוד פ”ט וצ”ג.

עו רש”י שם ד”ה “דלא בעינן”. ויש להעיר עוד שהניגוד שם בסוגיא למילה הוא הפשטת קרבן, בה בחלק שנשאר לאדם אחרי נטילת האימורין – המתנה לגבוה, שצריכה להיות “מן המובחר” – אין דין הידור מצוה, ודוק.

עז שני המושגים האלה שייכים כאן ליסוד ומלכות – שגם ביניהם יש יחס של חפצא וגברא (ראה שלשה כתריום עמ’

אני צריך לכוון
להתנאות לפני
ה' – להיות “כלה
נאה וחסודה”,
“בת שבע ליפי”,
שגורמת לה'
“להתאהב” בה,
ביפי שלה

של חסד^{צב} חסידי – המשוך על פניה).

סיכום

אם כן, הסברנו שה"בת שבע ליפי" אצל ה'תמימים', וכולנו צריכים להיות תמימים, תלוי בהקפדה על מצוות בהידור והנהגה במדת חסידות – התכלית של לימוד החסידות והנגלה, "תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים"^{צג}. בכך גופא זיהינו שבע מדרגות – מדת חסידות, מצוה מן המובחר, לפני משורת הדין, עצה טובה קא משמע לן (עם שני סוגי עצות), הדור מצוה ("זה אלי ואנוהו" בחפצא) ו"התנאה לפניו" ("זה אלי ואנוהו" בגברא).

ולסיכום:

גבורה	חסד
מצוה מן המובחר	מדת חסידות
תפארת	
לפנים משורת הדין	
נצח והוד	
עצות טובות	
יסוד	
הדור מצוה	
מלכות	
"התנאה לפניו"	

ורמז לסיכום: אמרנו שהפסוק העיקרי לכך שצריך להתיפות-להתנאות לפני ה' הוא "זה אלי ואנוהו", העולה בגימטריא בדיוק 127, המספר בו פתחנו!

צב וראה בני יששכר פרשת לך לך ד"ה "וישמע אברם".
צג ברכות יז, א.

בקרבו בכלל
האדם צריך להרגיש כאילו הוא מקריב את עצמו. אמנם, בקרבן גדול וחשוב יכול המקריב 'להתנפח' ולהרגיש שהוא 'א שיינע איד', ושוב איננו רצוי לפני ה', והמעלה הזו מתגלה דווקא במנחת עני, שמתבייש במתנתו הדלה

ידי השפלות, "שפל רוח" בקיום המצוות, האדם זוכה להיות "אשת חן", הנושאת חן בעיני ה' (חן הוא מתנת המלכות בספר יצירה^{חג}).

הרבי מסביר שהלימוד של הרמב"ם לגבי "מצוה מן המובחר" מובא דווקא במנחת, משום שעל מנחה כתוב "נפש כי תקריב"^{פט}, שבח דווקא לעני שכאילו הקריב את נפשו (נפש גם היא שייכת למלכות). בקרבן בכלל האדם צריך להרגיש כאילו הוא מקריב את עצמו^צ – ה"מצוה מן המובחר" שייכת לגברא, שצריך להרגיש כאילו הוא עולה על גבי המזבח (היינו שהוא החפצא שניתן לה'). אמנם, בקרבן גדול וחשוב יכול המקריב

'להתנפח' ולהרגיש שהוא 'א שיינע איד' (כנ"ל), ושוב איננו רצוי לפני ה', והמעלה הזו מתגלה דווקא במנחת עני, שמתבייש במתנתו הדלה. קיום המצוות מתוך שפלות הוא נתינה לה' – שהשתייכה כאן ל"מצוה מן המובחר" דווקא בדברים שנותנים לה', בספירת הגבורה (בסוד "בנין המלכות מן הגבורות"^{צא}) – מתוך תודעה של "תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד [השייך למלכות] הוא אומר 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'". המלכות היא מקור האור החוזר, המחזיר לה' את כל מה שהוא נותן לנו. ההכרה הזו, עם השפלות והבושה שמלוות אותה, הופכות את הכלה ל"כלה נאה וחסודה" (היפה בעיני החתן דווקא בזכות חוט הבושה – "חוט

פח ראה ספר יצירה פ"ד מ"ג ופירוש הגר"א שם מ"ב. וראה יין משמח ח"ה שער שני בתורה "שבע מתנות החופה".

פט ויקרא ב, א.

צ רמב"ן לויקרא א, ט.

צא ע"ח שכ"ה (דרושי הצלם) דרוש ב; של"ד (תיקון הנוקבא). ובכ"מ.

בגדי אמת ושלום

ישראל בשלום" בגימטריא חשמל, סוד החשמל הוא מלבוש של כבוד ויקר לנפש.

אמת ושלום הם מדות יעקב אבינו, "תתן אמת ליעקב", "ויבא יעקב שלם [היינו בשלום]", בעל מדת התפארת, "תפארת ישראל" בלבושי כבוד ויקר כבגדי הכהן הגדול עליהם נאמר "לכבוד ולתפארת". יעקב הוא "הבחיר שבאבות" – אב פירושו רצון והרצון המובחר הוא שכל בניו וצאצאיו ישכנו יחד באמת ושלום (ר"ת אש, "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה"). "אתם [אמת]... כלכם [שלום]" ראשי תבות אך, "אך טוב לישראל" כאשר ישנם אמת ושלום.

יחוד האמת והשלום הוא בעמוד התורה של "יעקב איש תם [סופי תבות אמת שלום] ישב אהלים", אהל האמת ואהל השלום. היינו ש"אמתה של תורה", "תורת אמת", תתבטא בשלום, "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום" של "תורת חסד", שלכן "מצוה לבצוע" (לעשות פשרה בין בעלי הדין). כך כל שיעור הקומה של ישראל, "כלכם... ראשיכם... כל איש ישראל", נצבים לפניו בראש השנה ("היום" היינו בראש השנה) ויוצאים זכאים בדין!

"אתם כלכם", אמת ושלום, היינו ראש השנה ("ראש דברך אמת") וסוכת = כלכם שלום. "ויעקב נסע ספּתָה... על כן קרא שם המקום סכות. ויבא יעקב שלם", "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת" באהבה ושלום, "ופרוש עלינו סוכת שלומך".

אתם נצבים היום כלכם לפני הוי' אלהיכם... דהנה ידוע בנוהג שבעולם אם אדם עומד לפני מכובד, אזי דרכו ללבוש בגדי כבוד... וכל שכן וקל וחומר וכן בנו של קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שראוי לפשוט בגדים הצואים וללבוש בגדי כבוד...

והנה מי שזוכה למדת יעקב, שהוא בחינות אמת שלום, על דרך הכתוב תתן אמת ליעקב, ועל דרך הכתוב ויבוא יעקב שלם, על ידי זה הוא לובש לבוש היקר והכבוד, כי בשלום הם אותיות מלבוש, ואזי הוא ראוי לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. וזהו אתם נצבים היום כולכם, פירוש אתם הם אותיות אמת, מדת יעקב. כולכם רומז למדת השלום, כי על ידי מדת השלום כל אחד כולל עצמו עם חבירו ומתאחד עמו. ופירושו שעל ידי שאתם דבקים במדת אמת מדת יעקב, בחינת שלום, בחינת כולכם, על ידי זה אתם נצבים לפני השי"ת בלבוש היקר, לבוש הכבוד.

כדי לעמוד לפני ה', מלך מלכי המלכים נדרשים לבושי כבוד ויקר (כלשון "לבושין דיקר"). לבושי הכבוד הם אמת ושלום ("והאמת והשלום אהבו") – "אתם נצבים" אותיות אמת; "כלכם" היינו "שכל אחד כולל עצמו עם חברו ומתאחד עמו" באהבה ושלום. בשלום אותיות מלבוש (כמבואר בכוונת "המברך את עמו

אלהיך". תשובה היא הבדלה. "כלכם", מדת השלום, היינו המתקה, כמובן. לאחר שלמות התהליך של הכנעה-הבדלה-המתקה, מגיעים ל"כלות הנפש" הרמוז ב"כלכם". כמבואר בפסוק "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך [הכנעה, הבדלה, המתקה] אל הארץ אשר אראך [ארץ לשון רצון, כלות הנפש]".

בהמשך התורה של האהבת שלום עולה כי שלש מדות עיקריות רמוזות ב"כלכם", ואותן יש לכוון לפי סדר התיקון היסודי של "הכנעה הבדלה המתקה": "כלכם" היינו מדת ההסתפקות, כדברי יעקב "יש לי כל", עבודת הכנעה. "כלכם" היינו התשובה שעל ידה עושה לנשמתו "חלוקא דרבנן", לבוש כבוד ויקר, "שובה ישראל עד הוי"

הולך לפניך פרשת וילך

בגשמי ובין ברוחני, להצילך ולתת אויבך לפניך וד"ל.

שלשת העבדים מתאימים לצדיק בינוני ורשע (במושגי התניא): העבד שאינו נאמן, שעליו ללכת לפני המלך כדי שהמלך ישגיח שלא ימרה את פיו, הוא הרשע ("רשעים ברשות לבם" ומועדים לחטוא). העבד הבינוני, ההולך בצד המלך, הוא הבינוני (של התניא, הנמצא תמיד במלחמת היצר). העבד הנאמן, שהמלך בוטח בו ומניחו ללכת מאחוריו, הוא הצדיק ("צדיקים יצר טוב שופטם") הזוכה לשמירה בגשמיות וברוחניות והמשכת כל הברכות, "והוי" הוא ההלך לפניך [ואתה מאחוריו] הוא יהיה עמך".

"והוי" הוא ההלך לפניך" נאמר בפרשת "וילך" משה". העבד הנאמן שה' הולך לפניו הוא משה רבינו, "בכל ביתי נאמן הוא", וכל מי שזוכה לבחינת צדיק היינו סוד גילוי ניצוץ משה שבו. על דור המדבר נאמר "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (הפטרות ראש השנה) – כולם היו בדרגת משה העבד הנאמן ("נאמנים" בנצח, משה המנצח על מלאכת בית ה'). "והוי" הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך" – הדגשה יתרה של "הוא", עלמא דאתכסיא, בסוד "ועבד הלוי הוא", מדרגת משה רבינו "משה זכה לבינה".

והוי הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך... ויובן על דרך משל למלך בשר ודם שיש לו תחת ממשלתו שרים ועבדים... אך שיש ביניהם כמה אופנים, היינו, יש מי שהוא בכל ביתו נאמן... ובוה העבד בוודאי לב המלך בטוח בו ולא יירא ולא יפחד פן ימריא העבד בו... ועל כן לא יצטרך המלך להשגיח עליו בעינא פקיהא, והיינו שילך העבד לפניו דייקא בכדי שיהיו עיני המלך עליו, כי אפילו בהיות העבד הולך מאחוריו לא יהוש... ויש אופן שני, שהוא גם כן עבד נאמן, אבל הוא אינו נאמן כל כך כמו הראשון עד גדר שיספיק הליכתו מאחוריו, אך על כל פנים הוא נאמן עד גדר שיספיק הליכתו בצידו. ואופן השלישי הוא שאינו נאמן כלל, עד שצריך שילך דווקא לפניו, בכדי שישים עיניו עליו תמיד. והנמשל בעבודת השי"ת מובן מאליו.

וזהו שאמר הנביא זכרתי לך חסד נעורייך וגוי לכתך אחרי במדבר דייקא, והיינו, שהיו אז בבחינת עבד נאמן כל כך עד שהספיק להם הליכה מאחוריו וכנ"ל. וזהו פירוש הפסוק שלפנינו, וה' הוא ההולך לפניך, פירוש שאם תזכה למדריגת עבד נאמן עד שתהא בבחינת ה' הוא ההולך לפניך וכנ"ל, אזי הוא יהיה עמך, לשמרך בכל דרכיך אשר תלך, בין

הסיפור החסידי

רבי נתן אדלר | עיניים להם ולא יראו

רבי נתן הכהן אדלר נולד ב־י בטבת תק"ב לאביו רבי שמעון ולאמו צרלה בעיר פרנקפורט דמיין, גרמניה, למשפחה המיוחסת לרבי שמעון הדרשן מפרנקפורט, בעל ה'ילקוט שמעוני'. נודע כילד מחונן ושקדן, עד שפעמים רבות מרוב שקידתו הגיע לתפילה אחרי 'עלינו לשבח' [כשביקר החיד"א בק"ק פפד"מ ונוכח באיחורו של הנער המחונן, קרא עליו את האמור באלישע "הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא, עובר 'עלינו' תמיד"...]. רבי נתן אדלר היה תלמידם בנגלה של בעל ה'פני יהושע', רבי משה ראפף, ורבי דוד טעבלי כ"ץ שיף, וקבלה למד אצל רבי אבוב – רבה של פרנקפורט. רבי נתן אדלר היה רבו המובהק של ה'חת"ס סופר', שמזכירו בספריו בכינויי הערצה – 'החסידי שבכהונה', 'נהירין לו שבילי דרקייעא יותר ממלאך' ועוד. לצד התנהגותו בפשטות ובשפלות כלפי כל אדם, רבי נתן אדלר נודע בהנהגותיו יוצאות הדופן בעבודת ה'. היה מניח תפילין דרש"י ור"ת יחד, התפלל בנוסח האריז"ל ובהברה ספרדית – וכך גם עבר לפני התיבה בכל ביכ"נ בו התפלל – נשא כפיו בכל יום, צם והסתגף רבות ועוד. בשל הנהגותיו המיוחדות הוחרם ע"י רבני פרנקפורט ונאלץ לעזבה עם תלמידיו. לאחר מספר שנים, בהן כיהן כרבה של בוסקוביץ' שבמורביה, בוטל החרם והוא שב לפרנקפורט. הסתלק זמן קצר לאחר מכן, בכ"ז אלול תק"ס, ומנו"כ בבית החיים העתיק בפרנקפורט. רבי נתן לא הניח אחריו חידושי תורה כתובים, כי גרס שהיתר כתיבת תורה שבעל פה לא נאמר לאדם כמותו, שלא שייכת אצלו שכחה.

כשלג, ומכה בפטיש. ופחד מהמראה הזה, וכאשר סר לראות מי הוא זה השתומם מהדש: כי מצא את הגאון בעל מחצית השקל ז"ל שמכה בפטיש להפריד ולהסיר את הטבעות של כסף מן הס"ת וכאשר ראה את הבחור משה, ביקש ממנו שלא יגלה הדבר כי עשה בחשאי למען לא יודע להגאון רבי נתן אדלר ז"ל מהמסירה ושלא יצטער אותו צדיק אם יבוא לחפש אחרי הטבעות. מזה נראה גודל הכיבוש של רבי נתן אדלר ז"ל אצל בעל מחצית השקל ז"ל. כאשר פעם אחרת באו פקידי הממשלה על ידי מסירה לבית הגאון רבי נתן אדלר ז"ל לחפש אחר הס"ת ההוא, בחפזו לקח הס"ת ונתנו על יד תלמידו משה סופר והעמידו באמצע החדר ופקידי הממשלה חפשו בחפש מחופש בכל זוית ובכל פנה, ולא הרגישו בנושא הספר – כי עשאו רבו לרואה

פעם אחת מצאו מתנגדי רבי נתן אדלר ז"ל עילה לתופסו, היות כי יצא דבר המלך ליתן כל כלי הכסף לצורך המדינה. ולהגאון רבי נתן אדלר ז"ל הי' לו טבעות של כסף על עין חיים של ספר תורה שלו, ומסר אחד עליו דבר זה.

ויהי בחשכת הלילה בעת ישבם ללמוד הרב עם התלמיד שמעו מן העליה (שם היה טמון ספר התורה), איזה קול שאון, ציוה הרב רבי נתן אדלר ז"ל לתלמידו הבחור משה (הוא החת"ס סופר) שיעלה מעלה על גב העליה לראות מה זה ועל מה זה קול המון הזה. והגם שפחד לעלות, כי אולי נגבים שם ויעשו לו רעה? אבל מצות רבו היתה לו לחובה, ועלה אל העליה. וראה מרהוק איש זקן וזקנו לבן

מעשה" שפעל, **רואה ואינו נראה**, הוא בגימטריא **ישראל**, וגם שנות חייהם (ח"ן שנים של רבי נתן, ועוד ס"ב של הבעש"ט), משלימות למאה ועשרים שנה – כשנות חייו של משה, הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון. אך מה סודו של רבי נתן, שפעל במקום מורכב כל כך?

שם משפחתו של הצדיק, אדלר הוא בלשון הקדש נשר (על שמו הוא מכונה 'הנשר הגדול', עוד רמז לבירור גרמניה, שסמלה נשר). בהיפוך אותיות זהו רדל"א – דישא דלא ידע ולא אתיידע, החלק העליון ביותר בספירת הכתר ובו "חביון עוז העצמות". שמו הפרטי, נתן, רומז לכך שזכה ל"עבדת מתנה אתן את כהנתכם": אהבה בתענוגים, הניתנת כמתנה משמיים לאדם השלם ביראה. (כל זה רומז לכך, ששורש נשמתו חצוב מפרצוף עתיק שבכתר עליון – כשהאהבה בתענוגים שייכת למידות דעתיק ואילו רדל"א למוחין דעתיק, וד"ל).

לסיום, נביא עוד סיפור מרבי נתן – המדגיש גם הוא את הדמיון הרב שבין הצדיקים: אמר פעם החת"ם סופר לתלמידיו: "לערוך קפיצת הדרך עם שמות – אין זו גדולה". והוסיף כי "למורי החסיד שבכהונה, היתה קפיצת הדרך בלי פעולה כלל!". הדבר מזכיר מאוד את שיטת הבעל שם טוב, המפרש גם באיזה כח מתחוללים מופתים כאלה: מסופר, כי עבר פעם בילדותו את הנהר בעזרת שם, ולאחר מכן הצטער על כך מאוד ושב בתשובה. ולא נתקדרה דעתו, עד שהזדמן לו לעבור את אותו הנהר, בעזרת אמונה פשוטה בלבד. אכן, אותה אמונה פשוטה היא היא פנימיות הכתר – ממנה נחצבה נשמת רבי נתן.

ואינו נראה. וכאשר סיפר פעם זקני ז"ל [החת"ם סופר] הדבר, אמר שאין להפליא על רבו בגוף העניין אבל מסיבן הדבר לעשותה.

פעם אחת הלך עם רבו לעיר וייען [וינה] בעניין נחוץ, גם כן איזו מסירה, ובבואם מקיר העיר הוצה תרדמה נפלה על מנהל הסוסים, ובתוך ערך שתי שעות באו לוייען ונראה בעליל כי קפצה להם הארץ. ובהקיצם את מנהל הסוסים, וירא כי כבר באו למטרת חפץ נסיעתם, ולא ידע מה זאת, איך מיהרו לבוא שמה.

[חוט המשולש החדש]

מסופר, כי הבעש"ט אמר פעם: "יהודי פולין – יאמינו בה' עד ביאת המשיח, יהודי גרמניה – לא אוכל לעזור להם עד שיגיע המשיח, ואילו אני באתי עבור יהודי רוסיה – הפוסחים על שני הסעיפים". הביטוי הזה, שלקוח מדברי אליהו הנביא, מלמד כי הבעל שם טוב היה כאלהו – מבשרה של גאולת משיח. אך רבי נתן אדלר, שהוא ותלמידיו פעלו בגרמניה, היה מבשר הגאולה ליהודי גרמניה דווקא, כעין בעל שם טוב ליהודים אלה. הדברי חיים מצאנו העיד בשם רבי נפתלי מרופשיץ משמו של רבי אלימלך מליז'נסק, שמלבד נשמת הבעש"ט לא ירדה נשמה קדושה כשלו בדורות האחרונים [וכנודע שאצל חסידי פולין נקרא הנועם אלימלך 'בעל שם טוב קטן' ולכן מתאים שדווקא לו יש מבינות בנשמת הבעל שם טוב].

אכן, הדמיון ביניהם בולט מאוד: עמידה בתוקף מול מתנגדים (גם יהודים, וגם, להבדיל, גויים), קפיצת הדרך כשהגלגלון ישן, שינוי במנהגי הקהילות במקומם, ועוד. ה"בעל שם'סקע

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

יראת העונש לא עושה לי טוב

מאז שהתחזקתי בשמירת תורה ומצוות, השתדלתי לעשות הכל באהבה, מתוך שמחה ואופטימיות. הרגשתי שאני רוצה את קרבת ה' ושהוא אב אהוב ואוהב. גם אם ח"ו נפלתי לרגע והצטערתי על כך, היה זה בגלל שהרגשתי שהתוצאה היא ריחוק. לאחרונה יצא לי להחשיף לספרי מוסר המתארים את העונשים בעולם העליון ומאז אני מרגיש כבוי. עבודת ה' שלי הפכה מדבר שמח, לדבר מלחיץ ומבהיל. גם המחשבה על גורלם בעולם העליון של משפחתי ומכריי שטרם זכו להתקרב לתורה ומצוות, מכאיבה לי מאוד.

האם זו דרכה של תורה? האם באווירה כזו עליי לעבוד את ה'?

מענה:

בדיוק לשם כך באה לעולם תורת הבעל שם טוב. החסידות מסבירה שיראת העונש שאינה ממוקדת על ה' עצמו אינה מצד הקדושה בטהרתה, אלא מצד קליפת נוגה – שהטוב

שבה הוא הזירוז לשמור מצות, אך הרע שבה הוא בדיוק התופעה הנפשית אותה אתה מתאר.

עוד מוסבר בחסידות שיראה פנימית היא רגישות – רגישות לדבר אותו אני כ"כ אוהב, עד שאני ירא מלעשות כל דבר שעלול לפגוע ביוקר הדבר אותו אני אוהב ובקשר שלי איתו. על כן מוטב לעבוד את ה' רק מתוך אהבה ויראת המלכות – יראה פנימית כו'. להרחיבה ראה בסידור עם דא"ח בהערה לתיקון חצות.

האם יש תקוה לרשעים?

בכל זאת, כיצד יש להבין את מהות העונשים לרשעים המבוארים בספרים ובמדרשים? הרי מה התועלת בביאתם של הרשעים לעולם אם סופם רע ומר והם לא יזכו לכל הטוב הצפון לעולם הבא?

מענה:

"וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח" – הקב"ה מסבב

את הכל כך שכל אחד יגיע לבסוף לתיקונו השלם כולל גם ניצוצות הקדושה שאצל הגוים.

שמחה או חשבון נפש?

בנוגע לחשבון נפש והתבוננות במה שעשיתי לאורך היום; האם נכון לעשות כעצת רבי נחמן – להיות שרוי כל היום בשמחה ורק שעה ביום להיות בלב נשבר ולעשות חשבון נפש, או שיותר נכון להתבונן ולעשות חשבון גם במשך היום? ואם כן להתבונן גם במשך היום, אז עד כמה?

מענה:

ראה תניא סוף פרק כו, שכל היום צריך להיות בשמחה ורק להקדיש זמן קצוב להתבוננות במעשיו הלא טובים כדי לבוא לשברון לב ומירות [שדוהפים את האדם לתקן ולשפר את מעשיו, בשונה מעצבות שהיא מיסוד העפר ומולידה פסיביות ויאוש] וגם אז לחזור מיד להיות בשמחה מתוך אמונה שה' כבר מחל וסלח לי.

אָנְכִי וְהֵילָדִים

הַמְדוּר לִילְדֵי יִשְׂרָאֵל

יְצִיאת מִצְרַיִם

שְׁלוֹם יְלָדִים!

פְּרָשׁוֹת נִצְבִים וַיֵּלֶךְ, אוֹתוֹ נִקְרָא בַּתּוֹרָה הַשְּׁבִעִת, נִקְרָאוֹת בְּרַב הַשָּׁנִים יַחַד. הַחֲבוּר בִּיגִיָּהוּ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית יְכוּל לְלַמֵּד אוֹתָנוּ הֶמוֹן, מְשׁוּם שֶׁאִם נָשִׁים לֵב מְדַבֵּר בְּשָׁנֵי הַפְּכִים. "נִצְבִים" מֵתָאֵר עֲמִידָה אֵיתָנָה עַל מְקוֹם אֶחָד, לֵאלֹהֵי נְטִיָּה לְכוּן זֶה אוֹ אַחֵר. לְעַמְתּוֹ, "וַיֵּלֶךְ" מִצְבִּיעַ עַל תְּנוּעָה מִמְקוֹם לְמְקוֹם, הַהֶפֶךְ הַגְּמוּר מֵהַעֲמִידָה הַיְצִיבָה. מָה אָנוּ יְכוּלִים לְלַמֵּד מֵהַיְצִיבוּת הַמְהֻלָּכֶת הַזֶּה?

לְעִקְוֵי מִצְרַיִם אֵיךְ דִּבְרַתְמוֹ?

אֶלְחַנֵּן הוּא טְפוּס מְשָׁלֵם. אֵיךְ הִגַּעְתִּי לְמִסְקָנָה הַזֶּה? אֲנִי לֹא חוֹשֵׁב שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׁבִיל זֶה חֶכֶם גָּדוֹל. דְּבַר רֵאשׁוֹן הוּא יֵלֵךְ חֶכֶם עִם פְּשָׁרוֹנוֹת לְמוֹדֵיִם, כִּי שֶׁתְּחוּם הַלְמוּדִים לֹא מֵהוּנָה אֶתְגַּר מְשֻׁמְעוֹתֵי בְּשִׁבִילוֹ, לְפָחוֹת לְפִי הַבְּנֵתִי הַדְּלָה... גַּם מִבְּחִינָה חֲבָרְתִּית הוּא מְמַקֵּם הַיֵּטֵב. יֵשׁ לוֹ יֵלֵב טוֹב שֶׁתְּמִיד לַע"נ חִיה שְׂרָה בַּת ר' מִשָּׁה ע"ה נִכְתַּב ע"י הַרְבֵּי שִׁילָה אוֹפֵן.

מִצִּיד בְּפָנִים מְחִיכוֹת, הוּא אוֹהֵב לְעוֹד לְחַבְרִים גַּם בְּלִי לְתֵת הַרְגָּשָׁה שֶׁהוּא עֹשֶׂה לָּהּ טוֹבָה גְּדוּלָּה. כַּאֲשֶׁר אָנוּ יוֹשְׁבֵים לְתַכְנֵן אַרְוַע אוֹ פְּעִילוֹת נִרְאָה שֶׁהוּא מְתַכְנֵן כָּל פְּרָט, כּוֹלָל לְקִיחָה בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁל תַּקְלוֹת מְצוִיּוֹת. בְּקִצּוֹר, הַבְּנֵתִים? לֹא חוֹשֵׁב שֶׁעֲרִיכָת הַשְׁוֹאוֹת הֵיא דְבַר נְכוּן, וּבִסָּף הַכֵּל צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשִׁמּוֹחַ בְּחֻלְקוֹ, אֲבָל מִחֻשְׁבוֹת וּרְצוֹנוֹת לְחַד וּמְצִיאוֹת לְחַד, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים אָנִי מוֹצֵא אֶת עֲצָמֵי מְהַרְהֵר וּמְשֻׁה. "אִם רַק הִיָּה לִי אֶת הַשֶּׁכֶל שְׁלוֹ", "אִם רַק הִיוּ לִי אֶת יְדֵי הַזָּהָב שְׁלוֹ", אִם הֵייתִי יְכוּל לִהְיוֹת מְתַכְנֵן כְּמוֹתוֹ..."

לְקַח לִי הַרְבֵּה זְמַן עַד שֶׁנִּפְלֵ אֶצְלֵי הָאִסְמִיּוֹן וְהַבְּנֵתִי מְשֻׁהוּ חֻשׁוֹב: יֵשׁ אֲנִישִׁים שֶׁהַדְּרָךְ שֶׁלָּהֶם עוֹבְרָת – וְלֹא בְּמִקְרָה – דְּרָךְ הַנְּפִילוֹת וְהַפְּשָׁלוֹנוֹת. כַּאֲשֶׁר רֹב הָאֲנִישִׁים רוֹאִים קִיר הֵם פּוֹנִים לְמְצִיאַת חִלּוּפוֹת עֲקִיפָה, אֲבָל אֶצְלֵי זֶה אַחֲרָת – עַד שֶׁאֲנִי לֹא נִתְקַע בּוֹ אֲנִי לֹא מְשַׁכְנַע בְּקִיּוּמוֹ. אֲנִי כְּנִרְאָה צָרִיךְ לְלָכֶת 'דוּוֹ', לְהַתְקַע בּוֹ וְאִז כְּבָר

תנועה, אבל בתמונה הכללית היא דומה בעינינו בעמידה במקום.

לחן בפל'כ'ה

האם עמידת הנשמה או המלאכים נחשבת 'חכמה'? יתכן בהחלט שכן, אבל כנראה שאת ה' יתברך היא אינה מספקת. איך אני יודע? כי באמת ה' יתברך קוטע את החגיגה הזו באבה ופוקד על הנשמה לוותר על המצב הנעים, להפריד ממנו ולצאת למסע ארוך. לא ממש ברצונה יורדת הנשמה לעולם ומתלבשת בגוף, וכאן מתחיל ספור העמידה שלנו ללכת. כאן נתקלת הנשמה בקשיים ובהתמודדויות, כאן היא שומעת לראשונה על דברים של הפך הטוב, וכאן היא צריכה להחליט לרצות ולבחור בטוב.

מהלך המסע בעולם מגוון ביותר: על חלקם של הקשיים גוברת הנשמה ורותמת את הגוף למשימה. אם היא לי הבקר קשה לקום מהמטה החמה והצלחתי לזרק מעלי את השמיכה ולהתגלגל החוצה – זה סימן שהנשמה הצליחה במשימת גלגול הגוף... אבל לא תמיד הכל כל כך ירד. לעתים חווה הנשמה גם חסר הצלחות. אם המשכתי לישן אחרי שהכנעתי את השעון המעורר במהלמה הגונה ומצאתי את עצמי מתעורר בשעה 11:00 בבקר – זה סימן שהפעם 'סחב' הגוף את הנשמה עמק לתוף השנה...

אדע אחת ולתמיד בודאות מהיכן לא פדאי לעבר...

אגב, אין לי משג עם מה מתמודד אלחנן, האם גם לו יש נפילות ומאיזה סוג הן, אני רק די משכנע פיוס שגם לו ישנן נפילות, אלא שרוב האנשים אינם מזהים אותן. אבל אתם יודעים מה? זה באמת לא משנה. אלחנן הוא אלחנן ואני הוא אני, ואת המסלול שלי כפי שאני – רק אני אמור לעבר.

לחן בפ'קום ט'ו

בספרי החסידות מובא כי הנשמה שלנו בשרשה, טרם ירדה לעולם הזה והתלבשה בגוף הגשמי, נקראת 'עומדת'. היא עומדת נצבת בחיקו של ה' יתברך, מוארת באורו ונהנית מזיו השכינה, ללא כל צורך תנועה לכוון זה או אחר.

מה הפונה? היות ואין לה קשר עם גוף גשמי אין לה כל התמודדות וממילא אין לה כל בחירה. היא נמשכת לטוב, לה', באופן פשוט וברור. במצב כזה, כאשר אין שום לבטים וקשיים, נחשבות גם ההתקדמות וההליכה לעמידה במקום. לא רק הנשמה נקראת כך. גם המלאכים הקדושים נקראים 'עומדים', למרות שהנביא מתאר את תנועתם הרבה כ"רצוא ושוב". דמיונו את עצמכם מביטים מגבה של מטוס כלפי מטה ועוקבים אחר תנועת אצבע של אדם. כמו מה היא נראית לכם? זוהי

— "נשמה שנתת בי טהורה היא".
 כעת, לאחר המסע המחשל, היא כבר
 ראויה לתאר **קדושה!**

אגב, זוכרים את אלחנן המשלם? אז
 עכשו, אחרי המסע שעברנו יחד, אני
 חושב שבמקום 'משלם' הייתי קורא
 לאנשים מסוג זה 'מלאך' או 'עומד'. עם
 כל הכבוד למלאכים, ויש לה' יתברך
 אלפים של כאלו 'עומדים' בשמים, אבל
 הוא משתוקק דוקא אלינו, הנשמות
 המהלכות בארץ, אלו שעולות ויורדות,
 נופלות וקמות.

שנזכה ליציבות בקדשה ולהליכה
 אין סופית!

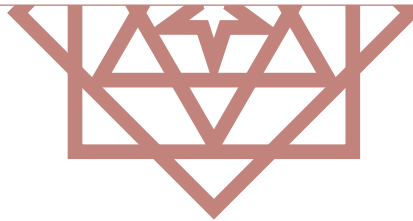
שבת שלום ומברך!

5'

יריבה צרף צרף

אלא מה? פנראה שגם זהו שלב
 באותו מסע. זהו שלב התשובה והתקון.
 באשר אדם נכשל ונופל הוא צריך לקום
 ולהמשיך בדרך ולשם כך הוא מתאזר
 בכוחות יתרים, "כפלים לתושיה",
 כאלו שלא בטוח שהיה מוצא בעצמו
 ללא אותה נפילה.

זה אומר לנו, שהמקום אליו מגיעה
 הנשמה לאחר ירידתה אל העולם
 ולאחר כל מה שעובר עליה בתוכו —
 יותר גבוה מהמקום ממנו יצאה אל
 אותו מסע. ברור, לא מדבר על משחק
 'יו-יו', בו חוזר הפדור לאותו מקום
 ממנו הוא יצא. באשר היתה הנשמה
 במצב 'עומד' הכנוי שלה היה **טהורה**

תכלה שנה וקללותיה, מבקשים היום רבים־דבים מישראל,

ומייחלים לשנה חדשה ומלאת־ברכות. בכל ראש השנה, "זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון", הקב"ה שוב מסתכל בתורה ובורא מחדש את העולם ("אסתכל באורייתא וברא עלמא"). כדי לזכות לשנה טובה וגם מתוקה צריכים למצוא את המתיקות קודם כל בתוך התורה.

ככל שאנחנו מתקרבים לגאולה, ל"תורה חדשה" של משיח, מגלה לנו פנימיות התורה, תורת ה**חסידות**, את הממד המתוק והמואר של "תורה חסד". עם סיום השנה מסתלק האור שהאיר בשנה שעברה ובתקיעת שופר מאיר אור חדש שלא האיר מעולם – ממד פנימי חדש של "תורה אור", בו מתגלה יותר ויותר אהבת ה' אלינו בתוך התורה. האור מאיר, וככל שאנחנו – בניו אהוביו של ה' – 'נתחבר' אליו הוא יתגלה וינהיג את המציאות בחסד וברחמים. עלינו להעמיק בלימוד התורה במבט חדש של חסד, ומתוכו להסתכל על כל הסובבים אותנו – המשפחה, החברים ועם ישראל כולו. כך נזכה לאחדות, הכלי המחזיק בתוכו את האור החדש, אור של חסד שלם, שירד לעולם בראש השנה.

שני שיעורי הגליון השבוע מעמיקים בגילוי של "תורת חסד" המתחדשת בראש השנה, תורה שממעטת בדין ומרבה במדת חסידות. ועוד לפני כן – גילוי דעת אקטואלי ומכתב מיוחד על ההכנה לשנה החדשה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר